Leto 4 — Št. 41 Ljubljana, september 1961

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

Sestavljen je polletni obračun

Obračun za prvo polletje letošnjega leta je sestavljen. Delavski svet podjetja ga je že potrdil. Hkrati pa je sprejel vrsto sklepov, s katerimi so dobile edinice obširna pooblastila v razpolaganju z ustvarjenim dohodkom. Praktično vzeto, je prvo obdobje decentralizacije delavskega samoupravljanja v našem podjetju s temi zgodovinskimi sklepi osrednjega delavskega sveta za nami. Zdaj nastopa čas, ko postaja vprašanje decentralizacije in nadaljnjega poglabljanja delavskega samoupravljanja v našem podjetju predvsem stvar edinic, boja njihovih zavestnih socialističnih sil za demokracijo proizvodnje, za to, da bo res sleherni proizvajalec gospodaril z dohodkom, ki ga ustvarja. Ob tej priložnosti smo naprosili nekatere predstavnike v našem podjetju, da nam povedo nekaj misli, kako naj bi edinice delile dohodek, ki so ga ustvarile v prvem polletju.

Martin Zajšek, predsednik osrednjega delavskega sveta:

Edinice so sami gospodarji svoje usode

Vprašanje: Kje so vzroki za sorazmerno visoke razlike v dohodku posameznih edinic podjetja?

Odgovor. Te razlike so vedno bile. Občutek pa imam, da so marsikje obračunsko močno napihnili situacije, ker je bila razlika med majem in junijem 500 milijonov in najbrž ni vse realno.

Polletni obračun je pokazal, da so v minusu le celjsko gradbeno vodstvo in gradbišče v Zalogu, oziroma Ljubljana-okolica. V Celju niso imeli pravih del (n. pr. Žalec, ker ni bilo projektov, situacije pa so izterjali do 4 odstotkov. Precej, ko so uvideli položaj, delavcev niso mogli takoj odpustiti, ker to po zakonu o delovnih razmerjih ni tako preprosto, reči pa moram, da imajo dokaj visoko režijo. Perspektivo pa imajo, da bodo do konca leta svoj obračun uravnovesili ter da bodo tudi oni prispevali svoj delež v skupne sklade podjetja.

Glede Zaloga je stvar takale: najprej niti niso imeli vseh del, ki so jih s planom predvideli, drugič pa imajo precej pedantnega investitorja. Običajno pa je bilo to gradbišče po dohodku nad Gradisovim povprečjem.

Vprašanje: Kaj sodite o delitvi sredstev, ki jih izkazujejo posamezne edinice? V katere namene naj bi jih predvsem razporedili?

Odgovor: Osrednji delavski svet je sprejel pravilnik o delitvi čistega dohodka podjetja. V njem je določeno, da je treba 95 odstotkov čistega dohodka razporediti na osebne dohodke in 5 odstotkov na sklade podjetja. S tem seveda ni rečeno, da edinice same ne bi smele kaj več razporediti na svoje sklade. Nasprotno! Menim, da morajo edinice ob delitvi ravnati kot dobri gospodarji in ne smejo videti le do konca svojega nosu, kar se je zgodilo ob delitvi sredstev iz lanskega leta v nekaterih edinicah, potlej pa so pritiskali na skupne sklade podjetja, češ, tega nimamo, onega nam manjka itd. Vsaka edinica naj se zaveda, da je sama gospodar svoje usode in da moramo iz skupnih skladov pokrivati predvsem skupne potrebe podjetja, ki jih ni malo in za katere je na razpolago bore malo denarja.

Iz že omenjenih 5 odstotkov skupnih skladov podjetja moramo kriti vse zgube komunale, počitniških domov, vse drugo pa morajo kriti same edinice. Po sklepu delavskega sveta podjetja imajo edinice zdaj vse možnosti za to, da same obrnejo denar, kakor se jim zdi najbolj prav.

Posebej pa naj omenim enega izmed problemov, o katerem je bilo na zasedanjih delavskega sveta že dostikrat govora. Gre za nagrajevanje organizatorjev proizvodnje. Delavski svet je sklenil, naj edinice ob delitvi same pregledajo, koliko denarja bodo namenile za nagrajevanje organizatorjev proizvodnje. Menim, da pri tem ne bi smela prevladovati ozkosrčnost ali pa celo nazadnjaško zapostavljanje tehničnega kadra in organizatorjev proizvodnje, saj je od njih v veliki meri odvisno, kakšen bo dohodek edinice. Zavedati se namreč moramo, da so ti precej prispevali k skupnemu uspehu podjetja in posebej edinice in zato ne bi bilo prav, ko bi glede njih prevladovala kakšna uravnilovska težnja.

V edinicah si bodo verjetno postavili komisije, ki bodo določale merila delitve na posamezne proizvajalce. Menim pa, da bi morala vsaka edinica dati povprečno vsaj četrtino dohodka v rezervo, oziroma na sklade edinice.

Prej sem omenil nagrajevanje organizatorjev proizvodnje. Po sklepu delavskega sveta podjetja je upravnemu odboru podjetja zaupana naloga, naj določi merila delitve za organizatorje proizvodnje na centrali podjetja. Hkrati pa je delavski svet tudi sklenil, naj si kolektiv centrale za preostali znesek sam določi merila delitve. Skupno je za centralno podjetje namenjenih 5 milijonov dinarjev. Glede tega sem sam sestavil analizo in smo se v končnem rezultatu ujeli.

Posebej naj naglasim, da je to le polletni obračun, s čimer pa še ni rečeno, da imamo tudi toliko likvidnih sredstev, da bi mogli izplačati ves dohodek edinicam. Delavski svet je zato sklenil, da mora edinica izterjati najmanj 75 odstotkov situacij, da bi mogla dobiti denar. Vsaka edinica, ki do 1. septembra ne bo dosegla tega odstotka, ne bo mogla izplačati. Centrala podjetja pa je vezana na vse podjetje. Če bo dosežen povpreček 75 odstotkov, bodo lahko tudi v centrali podjetja dobili denar.

Ob koncu bi pa rad poudaril, da bi kazalo, ko bi edinice obračunale ekonomske enote po doseženem uspehu. Ne gre samo za tisti denar, ki ga bi delavci dobili; gre za dosti več, za nove družbene odnose, ki se oblikujejo v ekonomskih enotah, ki pa se — seveda — ne morejo razvijati brez gmotnih temeljev gospodarjenja. Torej tudi brez gmotne spodbude proizvajalcev. To polagam na srce vsem in ne bi bilo prav, ko bi ob tej priložnosti, ko ne morejo reči, da nimajo denarja, krenili po starih administrativno mezdnih poteh delitve dohodka. V Mariboru bomo to storili in bi bilo prav, ko bi tudi drugi sledili našemu zgledu.

Ing. Hugo Keržan, direktor podjetja:

Mislimo na »sušne« mesece

Tovarišu direktorju ing. Hugu Keržanu smo zastavili isti vprašanji kot predsedniku osrednjega delavskega sveta Martinu Zajšku.

Na prvo vprašanje, od kod vzroki za sorazmerno velike razlike med edinicami, je takole odgovoril:

Dvoje edinic je, ki sta izplačali več osebnega dohodka, kot sta ga ustvarili — seveda po naših planskih kazateljih. Da ne bi ponavljal, kar je govoril tov. Zajšek, bo omenil predvsem tole. Zelo zanimiv je pregled povprečnih osebnih dohodkov po edinicah (Op. uredništva: razpredelnica je objavljena na 4. strani). Iz te razpredelnice je videti, da so v Zalogu izplačevali akontacije na osebne dohodke precej nad Gradisovim povprečjem saj znese bruto mesečni osebni dohodek na zaposlenega 180 dinarjev. Potlej se niti ne moremo čuditi, da je kolektiv izkazal zgubo. Ker so po sklepu osrednjega delavskega sveta edinice samostojne pri oblikovanju in delitvi dohodka, je potem razumljivo, da tudi same pogledajo, kakšne akontacije na osebne dohodke si izplačujejo, kakšna imajo merila delovnega učinka, kakšni so ceniki itd. Povprečni izplačani bruto osebni dohodek na Jesenicah pa znese le 157 dinarjev. Torej že tu nastaja razlika in v tem — v dosedanji tarifni politiki edinice — je tudi eden izmed bistvenih razlogov za to, kolikšne so razlike med izplačanimi in ustvarjenimi osebnimi dohodki izkazujejo. Drugače pa je v Celju, kjer niso nad Gradisovim povprečjem in vendar izkazujejo minus. Kot je dejal že tov. Zajšek, niso imeli pravega dela, režijske ure tečejo, realizacije pa ni in od tod tudi izguba.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ali je to prav?

Eno izmed najbolj perečih vprašanj v podjetju je stanovanjsko. Analiza je pokazala, da mnogo naših delavcev še vedno stanuje v nezdravih in vlažnih stanovanjih, kleteh, barakah itd. Podjetje si na vse načine prizadeva vsaj delno oblažiti stisko. Čeprav ni na razpolago dovolj denarja za graditev stanovanj, je podjetje uspelo v zadnjih letih zgraditi nekaj več kot 280 družinskih stanovanj, med njimi tudi nekaj stanovanjskih blokov. Med drugimi je dobil stanovanje tudi tov. Franjo Vojkovič, zidar iz gradbenega vodstva Ljubljana. Vsa stanovanja, ki so zgrajena iz sredstev podjetja, so namenjena predvsem članom našega kolektiva.

Tov. Franjo Vojkovič pa tega ni upošteval, temveč oddal del dodeljenega stanovanja popolnoma tuji osebi. Za to uslugo je prejel denarno nagrado v višini 250.000 dinarjev, kar pa prav gotovo ni v skladu s pravilnikom o dodelitvi stanovanj in z obveznostmi tov. Vojkoviča do podjetja.

Smatramo, da je tak postopek popolnoma netovariški. Če že hoče tov. Vojkovič oddati sobo, jo mora predvsem dati na razpolago članom našega kolektiva.

O zadevi tov. Vojkoviča sta razpravljala tudi UO in DS gradbišča.

Spet bliže proizvajalcem

Deseto zasedanje osrednjega delavskega sveta sodi v eno izmed tistih zgodovinskih dogodkov v obstoju podjetja, ko se ruši star sistem in nastajajo novi družbeni odnosi.

Od 1. VI. 1961 dalje naše organizacijske edinice in njihovi delavski sveti samostojno razpolagajo z ustvarjenim čistim dohodkom. S tem je uresničeno temeljno načelo nagrajevanja po vloženem delu to je udeležba vsakega posameznika in edinic v sorazmerju s prispevkom k skupnemu uspehu podjetja. S tem revolucionarnem sklepom smo približali samoupravljanje neposrednim proizvajalcem. Na tej seji je delavski svet tudi sklenil, da smejo organizacijske edinice, ki so po obračunu izkazale višek nad izplačanimi osebnimi dohodki, izplačati le, če so izterjale položene situacije najmanj 75 %. S tem smo še bolj zainteresirali kolektive edinic, da poleg dobrega in uspešnega dela skrbijo še za izplačilo neplačanih situacij.

Popolnoma zaupamo obratnim delavskim svetom, da bodo ustvarjeni čisti dohodek pravilno razdelili in se skupno pogovorili, kam bodo vložili ustvarjena sredstva. Ne trdimo, da v tej stopnji decentralizacije ne bo napak in da bodo v tej ali oni edinici nastale težave. Toda če bodo o tem razmišljali in odločali vsi delavci edinice, bodo vse prav gotovo pravilno uredili. Nedvomno pa je, da bodo ti revolucionarni ukrepi osrednjega delavskega sveta še bolj zainteresirali člane naših edinic še k uspešnejšemu in aktivnejšemu gospodarjenju, kar pa pomeni novo obogatitev, novo materialno silo, ki se v pogojih centralnega upravljanja ni mogla v celoti razviti.

Razumljivo je, da prevzemajo s tem obratni delavski sveti tudi vrsto dolžnosti: obravnava gospodarske problematike edinic, delovne discipline, izpolnitve obveznosti do celotnega podjetja itd. Ne gre zgolj za povečanje osebnih dohodkov, predvsem ne brez ustreznega naraščanja proizvodnje, temveč je tu glavno vprašanje skladov, ki so potrebni za nemoteno proizvodnjo in poslovanje. Naši obratni delavski sveti morajo podrobno proučiti svojo lastno perspektivo in perspektivo celotnega podjetja, če hočemo, da bo naše poslovanje še uspešnejše. Bistveno je, da vsak delavec občuti, da dobro naložen denar pospeši tudi rast osebnih dohodkov in da je to neločljivo povezano.

V nadalnji razpravi so na zasedanju opozorili na probleme nagrajevanja organizatorjev proizvodnje. Nekateri so menili, da je treba organizatorje proizvodnje razdeliti v dve skupini in sicer na organizatorje proizvodnje v edinicah in na organizatorje proizvodnje v centrali podjetja. Predlogov je bilo več, vendar je po daljši razpravi delavski svet sklenil, da se za centralo podjetja iz mase doseženih osebnih dohodkov izloči pet milijonov dinarjev, kar naj se razdeli tako, da merila delitve za organizatorje proizvodnje določi upravni odbor podjetja, za ostale uslužbence pa sam kolektiv centrale. Organizatorjem proizvodnje v edinicah pa določi delež obratni delavski svet kot tudi ustrezni del sredstev izkazanih kot višek nad izplačanimi osebnimi dohodki. Tudi ta sklep je eden izmed bistvenih sprememb, saj bodo obratni delavski sveti samostojno odločali, kako bodo nagradili svoje organizatorje proizvodnje.

Tako korakamo smelo naprej. Treba bo le več političnega sodelovanja, da se nadejamo ustrezne oblike političnega dela in vsklajevanja odnosov med ekonomskimi enotami, edinicami in celotnim podjetjem. To pa je stvar naših sindikalnih in političnih organizacij v podjetju.

L. C.

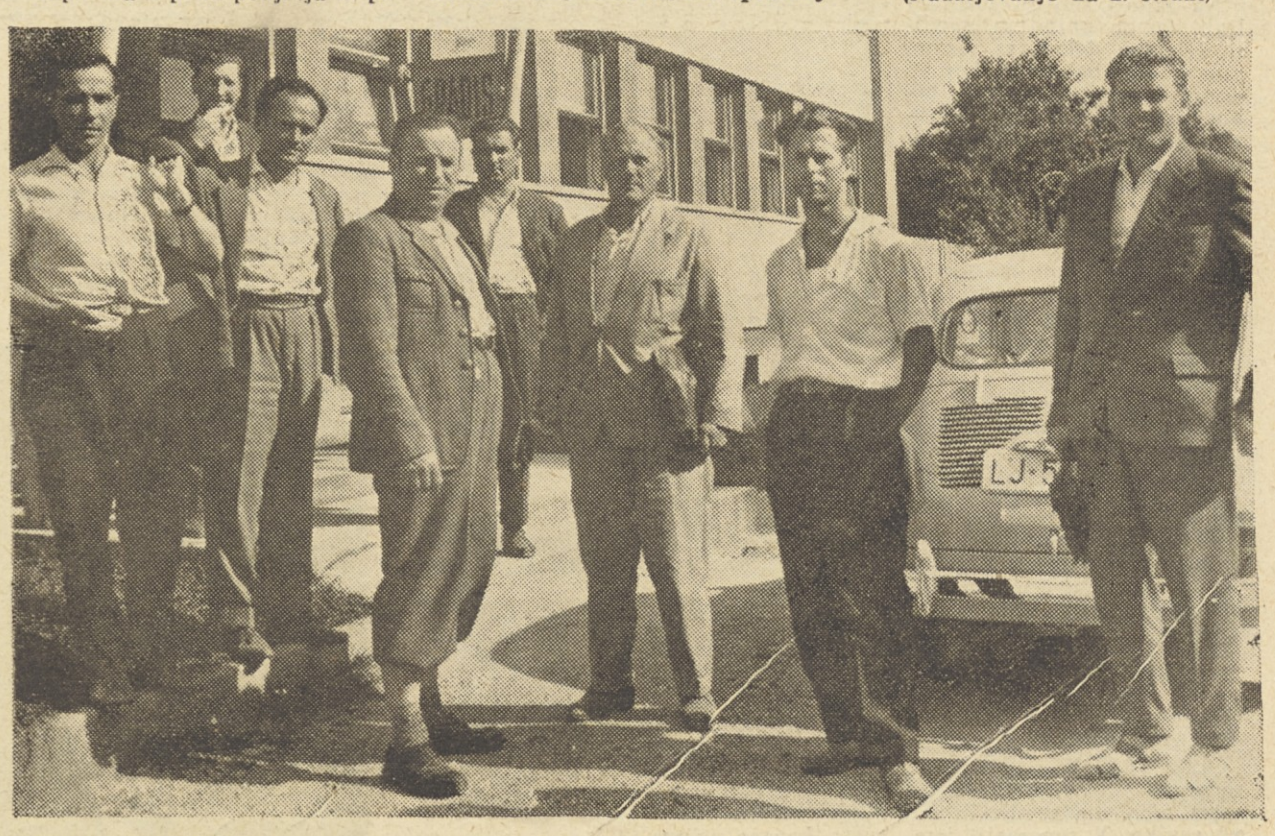

S skrbnostjo dobrih gospodarjev so naše edinice dosegle nadvse zadovoljive uspehe. — Na sliki del članov centralnega delavskega sveta po zgodovinskem zasedanju

drobne vesti

■ KRANJ — Na zadnji seji sindikalnega odbora gradbišča so razpravljali o delitvi čistega dohodka. Sklenili so, da bodo predlagali delavskemu svetu, naj delavci, ki so samovoljno zapustili delo, ne bi bili upravičeni do tega dela čistega dohodka. Prav tako naj bi bilo tudi z delavci, ki se pri delu niso izkazali in so zato prejeli odpoved, ali pa, ki imajo več neopravičenih izostankov. Hkrati so izvolili komisijo, ki bo nadzorovala popis upravičencev do čistega dohodka. V komisijo so bili predlagani: Franc Kmetec, Ivan Magdalenič, ing. Mitja Klemen ter Vinko Čebašek.

Nadalje so sklenili, da bodo nabavili nekaj športnih rekvizitov ter se pričeli pripravljati za športni dan »Gradisa«.

■ RAVNE NA KOROŠKEM — Finančna situacija na gradbenem vodstvu Ravne je še vedno neugodna. Investitorji jim dolgujejo še vedno 22 milijonov. Neplačane situacije se v prvi vrsti nanašajo na družbeni standard železarne Ravne. Zato so sklenili, da bodo na teh objektih še nadalje skrčili dela. Na zadnji seji sindikalne podružnice pa so razpravljali o pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Izrazili so več kritičnih pripomb, med njimi tudi to, da organizatorji proizvodnje po starem načinu niso bili dovolj stimulirani. Sami so si pripravili tudi merila, ki bodo odvisna izključno od delovnega uspeha.

■ CELJE — Realizacija na dan 20. julija 1961 znaša 561,638.000 din. Stalež delovne sile pa se je povečal na 608 zaposlenih. Na novo je nastopil službo ing. Franci Kovačič, ki je bil dodeljen na sektor Žalec.

Na objektu tovarne usnja v Šoštanju se vršijo manjša dovršitvena dela, dokončno pa se predvideva gradnja skladišč. Na vseh ostalih objektih tečejo dela po predvidenem planu, le v Hrastniku so v zastoju, predvideva pa se nadaljevanje del v Zmesarni.

■ KOPER — Na objektu pristanišče — Koper III kopljejo temelje, prihodnji teden pa pričnejo s pospešenim delom. V kamnolomu Črni Kal so prešli na eno izmeno, tako da znaša dnevna produkcija sedaj ca 40 m³ gramoza, kar v celoti zadostuje za vsakodnevne potrebe.

■ KRANJ — Na mostu čez Kokro sta že zabetonirana oba loka. Pričeli so z betoniranjem vozišče plošče. Na gradbišču je zaposlenih 197 oseb ter jim primanjkuje še nekaj zidarjev.

Na razpolaga imamo 33,5 m³ pragov za žerjavno progo in 7.500 kg tirnic.

■ OBRAT ŠKOFJA LOKA — Mizarska delavnica je prevzela nova mizarska dela za tovorni kolodvor Ljubljana-Moste.

Na zadnji seji so razpravljali, da bo nujno prilagoditi dohodke delavcev razmeram v lesni industriji, ker bo sicer delavnica postala nekonkurenčna. Tesarska delavnica je bila v juliju še vedno polno zasedena, čeprav trenutno nimajo prevzetih novih večjih del. Problemi so še vedno, ker ekonomske enote po gradbiščih ne razpisujejo tesarskih del, temveč jih skušajo izvršiti v svoji lastni režiji. Nadalje predlagajo, da bi v novih pogojih decentralizacije vsa večja dela izvrševala mehanizirana tesarska delavnica. S tem bi odpadla tudi vsa nervoza okrog nabave lesa posebnih dimenzij. Po stavbiščih so razmeroma velike količine gradbenega lesa, predvsem pa vežejo velika obratna sredstva. Vsak tak material bi bilo moč v centralizirani delavnici ponovno uporabiti.

Zaradi žage letos že tretjič nimamo večjega dohodka. Stroji so izrabljeni, s tem pa vedno bolj rastejo stroški vzdrževanja.

■ OBRAT GRADBENIH POLIZDELKOV — V obratu so predlagali znižanje cen ter vsem edinicam predložili nove cenike. V seperaciji imajo prilično velike zaloge, zato bodo pričeli s prodajo tudi drobnih rakcij.

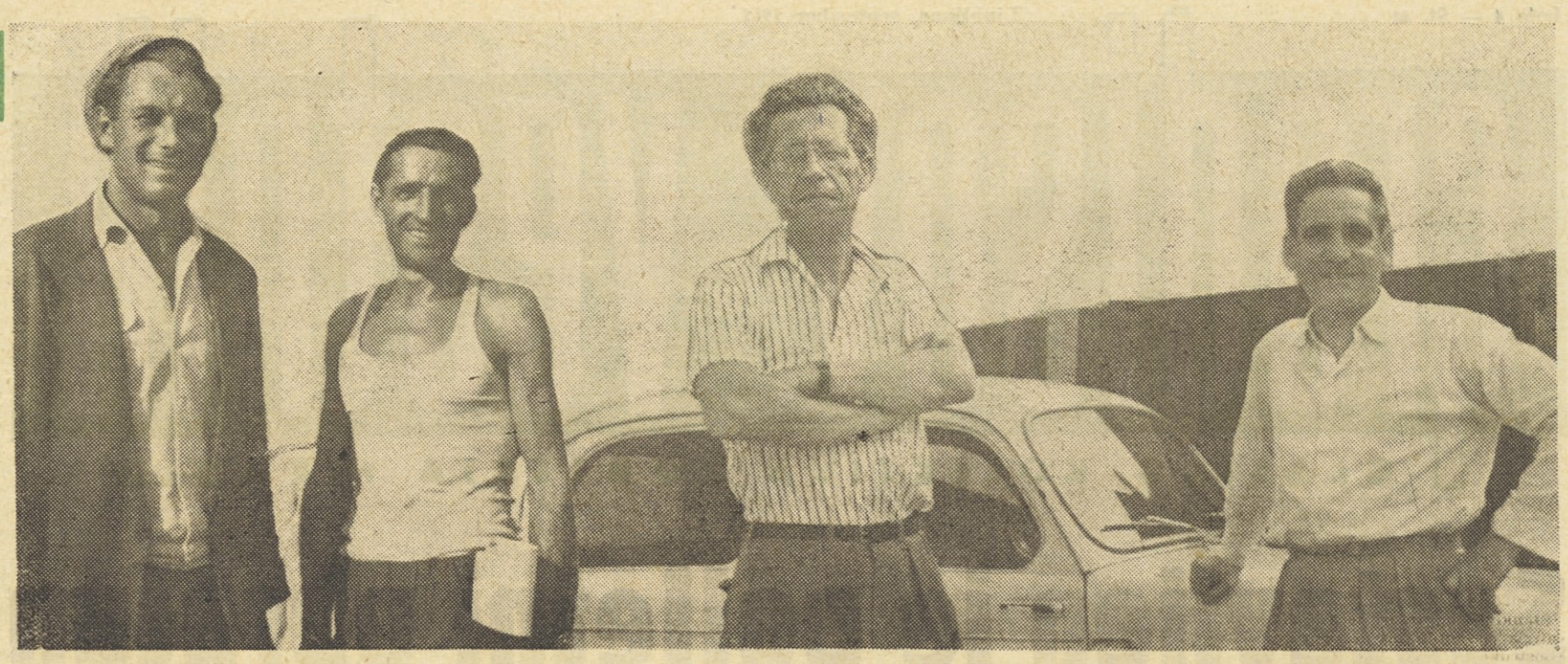

Čeprav na različnem področju, delamo vsi za iste cilje. Od leve proti desni: tesar brigadir Janez Žorko, železokrivec Pavel Polgar, glavni analitik podjetja ing. Marko Bleiweis in glavni bilancist podjetja Albin Bačar

Sestavljen je polletni obračun

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na drugo vprašanje: Kaj sodite o delitvi sredstev, ki jih izkazujejo posamezne edinice? V katere namene naj bi jih predvsem razporedili, pa je tov. direktor odgovoril takole:

S temi sredstvi razpolagajo sami kolektivi edinic. Menim pa, da je treba premisliti, če niso morda bilance preoptimistične in kakšne so perspektive glede nadaljnjega dela edinice. Zato naj v edinicah mislijo tudi v naprej, kako bodo shajali v tistih zimskih mesecih, ko ne bo dosti dela, kako se bodo takrat preživeli. Bolje je zdaj malo manj deliti in si dati nekaj denarja na stran, kot zimske mesece živeti ob praznem žaklju.

Zlasti velja to za Kranj, ker ne kaže, da bodo dobili kaj več novega dela.

Seveda naj mislijo edinice tudi na stanovanja. Posebej kritična stvar pa je nagrajevanje organizatorjev proizvodnje. Bilo je več predlogov. Med njimi je bil tudi ta, naj bi problem reševali z nagradami, vendar smo že v začetku to misel zavrgli, ker bi vsebovala preveč subjektivnih meril. Po mojem mnenju je smotrno, če poiščemo ključ za nagrajevanje organizatorjev proizvodnje v naraščanju ali padanju čistega dohodka podjetja. To bi bil seveda splošen ključ. Če n. pr. pogledamo, za koliko je letošnji čisti dohodek po polletnem obračunu večji od lanskega, ugotovimo, da znese to 43 odstotkov. Ta ključ smo tudi uporabili pri določitvi sklada za nagrajevanje organizatorjev proizvodnje na centrali podjetja.

Treba pa je reči, da to merilo ustreza za celotno podjetje, v edinicah pa ga bo treba spremeniti. Vzemimo le nekaj primerov. Na Jesenicah je letošnji čisti dohodek le za 15 odstotkov večji od lanskega, kar pa nikakor ne pomeni, da so se kaj manj trudili kot v kateri drugi edinici, ki izkazuje dosti višji odstotek. Kranj je n. pr. lani izkazoval zgubo in če bi lanski čisti dohodek primerjali z letošnjim, bi seveda dobili zelo visok odstotek. Ko bi torej v Kranju nagrajevali po tem ključu, bi bili pravzaprav nagrajeni za to, ker so lani napravili zgubo in je zato razlika tako velika. Menim torej, da je treba te stvari dobro premisliti, preden bi se odločili za katero izmed meril in naj kolektivi edinic in delavski sveti upoštevajo, da bodo imeli strokovnjaka, če ga bodo dobro plačali, sicer bo šel drugam, pač tja, kjer bo več zaslužil in bodo njegovo delo bolj upoštevali. Zavedati se je treba, da je od tega, kako je delo organizirano, kakšni so postopki itd. odvisen tudi celoten dohodek edinice. Nedvomno pa imajo organizatorji proizvodnje pri tem veliko zaslug, ki jim je treba priznati, sicer tudi tega čistega dohodka ne bi bilo toliko, kolikor ga je.

Še glede ekonomskih enot. Menim, da je treba ekonomske enote obračunati, če imajo dobra merila. Nikakor pa se ne bi smelo zgoditi, da bi dobila katera enota dohodek zato, ker je imela »dobrega« investitorja, ali ker je imela boljše pogoje za delo kot druga. To pa so stvari, ki jih je težko meriti. Edinica pa sama najbolje ve, kakšen je prispevek posamezne enote k uspehu edinice.

Miro Žorž, predsednik delavskega sveta GV Maribor:

Delili bomo po uspehu enot

Tovariša Mira Žorža pa smo predvsem vprašali, kako nameravajo uporobiti denar, ki so ga ustvarili v prvem polletju.

O tem bo odločal kolektiv in zato ne morem nič določenega povedati. Najbrž bomo nekaj razdelili, drugo pa dali v rezervo. Potreb nam pa ne manjka! Potrebovali bi kakih 120 milijonov dinarjev, da bi ustregli vsaj poglavitnim željam kolektiva. Še stanovanjska zadruga bi »zaklapala«.

Zdaj sta v ospredju dva problema: samski dom, da bi se rešili taborišča na Pobrežju, drugo pa so družinska stanovanja. Imamo 17 interesentov, ki imajo skupaj 1,8 milijona dinarjev lastnih sredstev, za ostalo pa je odprto. Sindikat in delavski svet sta imenovala posebno komisijo, ki ji predseduje tov. Zorec, vendar se brez denarja ne da kaj prida narediti. Sestavili so anketo, nekaj denarja bi prislužili z lastnim delom na gradbišču stanovanj, nekaj materiala bi kupili ob podiranju nekaterih zgrad v Mariboru, če jih bodo podirali — tako bi nekako šlo, če bi še podjetje nekaj primaknilo.

O sami delitvi teh sredstev pa, kot sem že rekel, še nismo govorili, niti še ne vemo, kako kažejo računi po gradbiščih. Po mojem mnenju bi bilo pametno rezervirati kakih 5—8 milijonov dinarjev, o čemer bo seveda sklepal delavski svet.

No, stanovanja so največji problem. Vsaj pet stanovanj bi morali zgraditi letno, kar bi zneslo 20—30 milijonov dinarjev, ki pa jih ni in tako niti najnujnejših problemov ne bo moč rešiti.

Ko bomo ta denar izplačali, kolikor ga bo pač razporedil delavski svet, bo storilnost nedvomno narasla. Reči moram namreč, da letos ni bilo tolikšnega interesa za delo, ko nismo obračunavali uspeha ekonomskih enot. Drugo leto si obetamo lepše čase.

Berto Praprotnik, predsednik upravnega odbora GV Celje:

Vzrok — prevelika režija

Tovariša Praprotnika smo pobarali, od kod tistih pet milijonov minusa, ki ga izkazuje celjsko gradbeno vodstvo ob polletnem obračunu.

Poglavitni razlog za to — je dejal tov. Praprotnik — je v tem, ker dela niso bila odprta. Ob začetku leta smo predvidevali, da bomo začeli delati skladišče hmelja v Žalcu, lokomotivsko postajo v Mostah v Ljubljani, v Šoštanju skladišče za usnjarno in še v Hrastniku so bila predvidena obsežnejša dela. Toda projekti niso bili dovršeni. V stiski smo se prijeli dela v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču, do zdaj pa stvari, ki sem jih omenil, še niso urejene.

Vendar položaj našega vodstva ni tako hud, da bi morali obupavati. Ob četrtletju smo izkazovali celo 20 milijonov minusa in smo ga do polletja uspeli znižati na pet milijonov, kar je vsekakor pomemben uspeh. Tistih pet milijonov dinarjev pa tudi ne predstavlja zgube za podjetje, ker smo pokrili vse naše stroške, osebne dohodke in plačali družbene dajatve, le za sklade podjetja ni ostalo ničesar. Tako smo pravzaprav ravno »zlezli skozi«, po planskih normativih pa bi morali ob tem dohodku ustvariti tudi za pet milijonov dinarjev skladov. Seveda potlej nimamo denarja za kakšna posebna izplačila osebnih dohodkov.

Ko smo ob četrtletju analizirali gospodarski položaj in ugotovljali vzroke tako v upravnem odboru kot delavskem svetu in političnih organizacijah, smo sklenili, da je treba zmanjšati režijske stroške, delovno silo pa premestiti na tista delovišča in gradbišča, kjer so bila dela odprta. Odstotek režije pa je še vedno previsok v naših stroških. No, maja in junija je odšlo 170 ljudi, kar je bilo celo več kot mo pričakovali, najbolj pa nas obremenjujejo stroški za tehnični kader, kar je sicer čudno slišati. Stvar pa je taka, da moraš imeti tudi na takih gradbiščih, kjer dela niso odprta, strokovnjake oziroma tehnično osebje. Potlej seveda ni realizacije, stroški pa vseeno nastajajo. Zdaj pa vendar vse kaže, da bomo do konca leta zlezli na zeleno vejo, kot temu pravimo. Prepričani smo tudi, da bomo dosegli vsaj povprečen dohodek Gradisa.

Glede ekonomskih enot pa še nič kaj ugodno ne kaže. Zdaj je vse gradbeno vodstvo ena sama ekonomska enota. Brž ko bomo odprli novo gradbišče, bomo ustanovili tudi ekonomske enote.

REBUS

Poročili so se

Jože Vogrinčič, skladiščnik in Marija Muhič, oba iz Maribora.

Anica Eržen — Hafner in Jožica Inglič — Kocjančič obe iz Škofje Loke.

Vsem novoporočenim želimo na novi življenjski poti mnogo srečnih in veselih dni.

Avgust Metličar — 50 letnik

Nedavno je praznoval 50-letnico tov. Avgust Metličar, delovodja na gradbišču v Kranju. Ob tem jubileju mu kranjski kolektiv iskreno čestita in želi, da bi še v naprej ostal tako čvrst in delaven pri izpolnjevanju dolžnosti.

Tovariš Gustelj, še na mnoga leta! Tej čestitki se pridružujemo tudi mi.

Zahvala

Med mojim porodniškim dopustom sem redno sprejemala naš časopis »Gradisov vestnik«, ki me je spremljal z vestmi našega podjetja kot tudi gradbišča samega.

Zahvaljujem se uredništvu za izkazano uslugo.

Podobno zahvalo nam je poslal tudi tov. Franc Rakef, ki je trenutno v bolnišnici.

Naši jubilanti

V avgustu in septembru praznujejo življenjski jubilej — 50-letnico rojstva naši dobri sodelavci:

Rado Saje, uslužbenec na centrali (25. sept.).

Franc Dimc, tesar — Gradbeno vodstvo Ljubljana (27. sept.).

Franc Horvat, tesar — Gradbeno vodstvo Ljubljana (25. julija).

Mihael Zrimšek, upravnik naselja — Gradbeno vodstvo Ljubljana (16. sept.).

Ludvik Grohar, polk. mizar — Škofja Loka (8. avg.).

Vinko Malovrh, polk. mizar — Škofja Loka (26. sept.).

Vsem jubilantom želimo še mnogo srečnih in zadovoljnih let!

Nevestnost pri izpolnjevanju obrazcev

Kadrovska socialna služba v podjetju je razposlala po edinicah v izpolnitev »Vprašalne pole za sprejem v službo«, ki naj bi jih izpolnili vsi že zaposleni uslužbenci. Naslov obrazca res ni najbolj primeren in verjetno marsikoga zbode v oči, posebno še, če je zaposlen pri podjetju že več let. Namen uporabe je, da jih izpolnijo vsi novosprejeti uslužbenci. Ker pa ima kadrovska socialna služba v podjetju zelo pomanjkljive podatke, se je odločila, da bo dala obrazce vsem uslužbencem, da bo tako dobila popolne podatke, kar je tudi storila s primerno obrazložitvijo.

Uslužbenka O. B. iz Kranja očitno ni resno jemala potrebe, ki se je pokazala v kadrovsko-socialni službi, saj je pod 24. vprašanje, ki se glasi: »način prihoda na delo in z dela, izguba časa, denarni izdatki?« pripisala: »peš po stopnicah«. Da bi bila opazka še bolj jasna, je vprašanje podčrtala.

Kaj pravite, ali je to prav?

Čas je zlato

Tempo življenja je vedno hitrejši. Pred nas se postavljajo vedno večje in odgovornejše naloge, potrebe in večje zahteve. Tako se marsikomu zdi, da nima več časa zase. Vedno je zaposlen, nervozen, sedi na sestankih, skratka nima več časa na zase in ne za družino.

Normalen človek uporabi od 24 razpoložljivih ur 8 ur za spanje, 8 ur za službo in 8 ur za druge potrebe. Če si čas pravilno razdelimo, bo vedno dovolj časa za osebne potrebe in užitke, ki nam jih nudi življenje. Vse je odvisno od pravilne razporeditve časa. Kdor v službi misli na prosti čas, bo v prostem času opravljal službena opravila. Kdor pa po nepotrebnem zapravlja svoj prosti čas za službena opravila, tudi v službi ne bo prost. Predvsem gre za nek določen red, za sistematično razporeditev dela itd. Poskusimo voditi dnevnik svojega dela in natančno zapišimo vse delo in po enem mesecu svoje delo kritično ocenimo in ga preglejmo!

Ugotovili bomo, da smo mnogo časa zapravili po nepotrebnem. Upoštevajmo, da je čas zlato in življenje nam bo dosti lažje.

Prijeten dopust v tujem kolektivu

Kot stari Gradisovec sem vsako leto preživljal dopust z družino v naših počitniških domovih v Ankaranu, Noviju in Pohorju. Letos pa smo se odločili, da bomo dopust preživeli nekje na jugu, in sicer po predlogu Cepuša, v Platu pri Dubrovniku, kjer ima lepo urejen dom gradbeno podjetje »Rad« iz Beograda.

Nervozno smo se pripravljali za odhod na tako dolgo potovanje ter iz previdnosti po vzorcu tov. Bačerja poslali družinski kovček kar po pošti. To je bila naša sreča, ker sicer ne vem, če ne bi imeli podaljšanih rok, ko bi prišli na cilj.

Iz Ljubljane smo odšli ob 1.35 zjutraj. Kupili smo vozne karte I. razreda seveda, da se bomo vozili kar se da udobno. Ko smo prisopihali na kolodvor (bilo je najmanj debelo uro pred odhodom), je bil vlak popolnoma zaseden. O I. razredu skoraj ni bilo sledu in hočeš nočeš smo se morali vkrcati v bivši III. razred s trdimi klopmi, kjer smo bili edini potniki.

Premraženi in nesprespani smo pricijazili na Reko ob 5.17 uri, kjer nas je pozdravilo toplo sonce. Ko smo se malo podprli v mlečni restavraciji, smo polni navdušenja »leteli« v pristanišče. Malo poparjeni smo opazili reko ljudi, ki je čakala na isti parnik kot mi. Več kot polovico teh čakajočih je bilo tujcev, predvsem Avstrijcev. Postavili smo se na rep čakajočih ter čakali, da nam vržejo mostiček, preko katerega se bo zagnal kup nervozne množice. Kočno — ob 7. uri odprejo most in množica za nami vred se požene na ladjo. Prične se boj — ne boj, mesarsko klanje za prostore. Če si tako srečen, da zasedeš klop, potem se ne gani, dokler ne prideš na cilj, ker pred nami je še cela noč. Otroci bodo zaspani, pa tudi nam se bo prileglo, če imaš kam nasloniti glavo. Seveda naši sopotniki — tujci so takoj dobili udobne ležalnike in lep prostor ob ograji. Istotako so oni imeli veliko prednost pri večerji, kjer so v obednici lepo počasi prebavljali pohance. Mi pa smo čakali dve uri, da smo se počasi priborili vstop v jedilnico, kjer smo imeli na razpolago le dve mizi. Kaj pa predstavlja to za množico ljudi, ki že cel dan ni jedla nekaj toplega?

No, začela se je prekrasna vožnja mimo naših lepih krajev Šibebenik, Split, Zadar, Makarska. Okrog polnoči je bilo neurje.

Nekje med Šibenikom in Splitom. Valovi so bili tako visoki, da nas je slano morje opluskalo tudi na zgornjo palubo. Vsa sreča, da smo bili oboroženi z dekami in blazinami ter so vsaj otroci imeli nekaj sladkega spanja na svežem zraku. Ker je bilo zelo hladno, so potniki pritisnili na sredino ladje ter še dobro, da nismo imeli kaj večjih potreb, ker ne vem, kako bi sicer prišla iz gneče teles, ki so ležali kar na tleh.

No, drugi dan smo ob 7. uri zjutraj prišli v naš lepi Dubrovnik. Najprej mi je padel v oči stari tramvaj, na katerega smo v Ljubljani že kar pozabili. Po bežnem ogledu smo se stlačili v avtobus ter s strahom v srcu in sliko počitniškega doma v rokah odpeljali v Plat. Kje naj izstopimo, nismo imeli pojma, čeravno nam je dejal tov. Cepuš, naj izstopimo na vrhu klančka. Teh klančkov pa je bilo toliko, da nismo vedeli, kateri je pravi. Po polurni vožnji (na tihem povedano, da me je bilo strah, ker so ceste ozke in vijugaste) nas je prijazni šofer odložil pri tabli, ker je pisalo — »Gradjevinsko podužeče Rad, Beograd — odmarališče Plat«.

Končno. Ko zlezemo utrujeni, pa vendar veseli, da je dolge poti konec, se z našimi cekarji, mrežami in mrežicami napotimo po »kozji stezici« navzdol proti morju. Ker smo zgrešili pot, smo jo mahali enkrat po skalah, drugič kar čez ograde. Kako prijetno je to v visokih petkah, to sem občutila na lastni koži. Plezala sem tudi po vseh štirih, da si ne bi polomila nog, še preden bi prišla na cilj. Končno smo zagledali naš obljubljeni raj. Ko smo padli v pisarno prijaznega upravnika, smo se pošteno oddahnili. Pogled na morje in lepe sobe z balkonom so nam vrnili moči.

Nikdar še nisem imela priložnosti, da bi živela skupaj s kolektivom druge narodnosti. Sedaj sem imela priliko, da jih spoznam. Imajo drug temparament kot ga imamo mi Slovenci. Nas je nekako sram, da bi načeli pogovor, toda vljudnost zahteva, da odgovoriš na vprašanje in že je tu poznanstvo. Skoraj bi pozabila omeniti, da nam je ljubeznivi upravnik poslal k parniku avto, seveda v informacijah tov. Cepuša to ni bilo v planu in prijazen šofer Marko se je peljal sam nazaj.

Prvi dan je minil v spanju in počitku. Drugi dan smo že začeli opazovati okolico, katera nam je bil povsem nova. Divja, pa vendar tako romantično lepa. Pred domom je sedaj gradbišče. Postavljajo separacijo za gradnjo hidrocentrale. Reka Trebišnica se bo z Ovčjega polja zlivala preko tunelov v morje. Žal zaradi teh del gosti nimajo plaže za kopanje, pač pa nas je čoln vozil vsak dan v mali zalivček »Robinzon«. Prekrasna plaža, voda čista kot steklo in mrzla studenčnica, ki izvira nekje izpod gore. Človek bi stal in gledal in gledal naravo, ki je napravila tako lep miren kotiček za kopalce.

Seveda, prvič sem šla v morje z uro na roki. Ko sem dobila za to opomin, se je drugi dan zgodilo isto mojemu možu. Naslednje dni se je to dogodilo še drugim kopalcem. Ure smo hitro odprli in upam, da ne bo hujših posledic.

Počitnice minevajo v prijetnem tempu. Obilen zajtrk z maslom, marmelado, sirom in salamo in nadvse osvežujočim kruhom, kopanje, kosilo, katero se je sestajalo iz treh različnih jedi po izbiri, istotako tudi večerje. Z eno besedo: hrana je bila kvalitativno in kvantitativno izvrstna in to pristna srbska hrana. Po kosilu obvezno spanje, ker je bilo nemogoče zdržati s polnim želodcem še pokonci. Po večerji s prijazno in simpatično Nadjo, Radmilo, Hairo, Nino, Sonjo, Janjo obvezna partija remija. Obiskali smo tudi Cavtat, lepo prijazno obmosko mestece, pa tudi zelo »slano«. Za dva kozarca oranžade in pivo 385 din. Zanimivo je, da v vsem Cavtatu nisem videla niti ene trgovine s sadjem, kot da ga sploh ne poznajo. Nekje v špecerijski trgovini smo staknili jabolka po 80 dinarjev. Mestece ima zelo lepo galerijo slik in veliko grobnico nekih bogatašev, katere kupolo vidiš že od daleč. Ogledali smo si tudi Dubrovnik, za katerega potrebuješ skoraj ves dan, da si ga popolnoma ogledaš. Seveda, čeravno smo hiteli, nismo videli vsega, kar hrani stari Dubrovnik. Tu vidiš muzej pomorstva — stare barke in orožje, akvarij in narodni muzej. Obhodili smo celo obzidje od prve do zadnje trdnjave, ki obdaja mesto. Tu in tam vidiš še stare noše, za katere bi bilo prav škoda, če se ne bi ohranile.

Prijazni šofer Marko nas je potegnil še v kraje Mlini, Srebreno in Kupari, kjer je počitniški dom JLA. Prekrasni park starih palm te pritegne, da jih moraš nenehno občudovati. Nekega večera so nas peljali z motorno jadrnico v Srebreno na ples. Ljudi je bilo toliko, da skoraj nismo dobili prostora. Šli smo nato peš v Kupari, kjer so si plesalci lahko ohladili vroče noge. Videla sem prvikrat, kako se pleše narodno kolo in če me ne bi bilo sram, bi tudi jaz poskusila.

Tako so minevali dnevi v prijetnem razpoloženju z našimi brati Srbi. Na potovanju domov smo imeli prijetno vožnjo s tov. Majdo, ki je v službi pri podjetju »Neimar« v Beogradu. To podjetje ima svoje hišice izven podjetja »Rad«, hrano pa imajo gosti skupaj v domu podjetja »Rad«.

Dva tedna počitnic med kolektivom podjetja »Rad« in »Neimar« mi bo ostal v prijetnem spominu. Prijateljstvo in poznanstvo, ki smo jih pridobili med ljubeznivimi gosti, bo trdna vez po poti »Bratstva in enotnosti« ter želim, da bi se take zamenjave med kolektivi še nadalje vršile. Upravi počitniškega doma pa se za vso ljubeznivost in prisrčno gostoljubje javno zahvaljujemo.

Vodstvo počitniškega doma gradbenega podjetja »RAD« iz Beograda v Platu pri Dubrovniku

Bistriški pionirji so preživeli 15 nepozabnih dni v Ankaranu

Bistriški pionirji v Ankaranu

Naglo se je bližal konec šolskega leta, ko smo prejeli od našega pokrovitelja — podjetja »Gradis« povabilo, da se tudi letos udeleži 40 pionirjev letovanja v Ankaranu.

Izbira izmed 447 marljivih pionirjev ni bila lahka. Sodelovali so pionirji, učiteljski zbor in šolski odbor. Dne 5. julija se je zbralo določeno število pionirjev vedrih obrazov in večina med njimi v pričakovanju odgovora, »kakšno je morje«.

Po kratkem postanku v Ljubljani smo nadaljevali pot do Ankarana. Lepi prizori, ki so jih pionirji imeli priložnost videti po Primorski, bodo gotovo ostali globoko v spominu; mimo tega pa še prijetna vožnja ter serpentine. In še kraški pojavi, značilnosti, tudi mediteransko rastlinstvo, kar vse je utrjevalo posredovano snov v šoli.

Ankaran: nekoliko nestrpno smo se izkrcali iz avtobusa: »Kje bo naše prebivališče?« Domačnost okolja, prijaznost tovarišice Mile in pripravljenost za sprejem pionirjev so našo nestrpnost pomirili.

Po čez 300 km dolgi poti smo pod šotori kmalu trdno zaspali in naslednje jutro nas je pozdravilo lepo sončno jutro. Dan za dnem smo bili bolj zadovoljni gostitelju, kajti imeli smo res lepo vreme. Med bivanjem v Ankaranu smo obiskali še Piran, Portorož in Koper. Naslednji dan pa so pionirji v svoje dnevnike zapisovali: videli smo Tomos, Kovinotehno, soline, terasaste nasade; značilnost obmorskega mesta Piran, v Kopru velike gradnje, magistrat, ob vzidani plošči spominu vojnih dni pa se spomnili junaških dejanj naših partizanov. To je le skromen izpisek iz dnevnikov, ki so na svojstven način hoteli ohraniti nekaj teh spominov zase.

V soboto 15. julija pa so pionirji pripravili prireditev »Pokaži kaj znaš«. Ogledali so si jo vsi člani kolektiva, ki so tačas letovali v domu. Snov, izbrana za to prireditev, je imela namen počastiti 20-letnico vstaje.

Hitro je minil čas letovanja. Sprememba v življenju ni bila le razvedrilo, bila je tudi šola kulturnih navad, bila je priprava za še aktivnejše sodelovanje v pionirskem delu v naslednjem šolskem letu. Prijetni spomini bodo v spodbudo za še boljše delo vsemu pionirskemu odredu, jamstvo zato pa je mladost in iskrenost, ki jo kažejo pionirji in so hvaležni svojemu gostitelju za razumevanje.

Ob koncu — »Gradisu« — iskrena hvala! Š.

Zahvala

Pionirji, ki smo letovali v vašem počitniškem domu v Ankaranu, se vam ob koncu prijetnega 15-dnevnega bivanja v njem iskreno zahvaljujemo za Vašo gostoljubnost in za ves trud, ki ste ga vložili, da ste nam omogočili brezplačno in udobno bivanje ob naši lepi slovenski obali.

Srečni smo, da ima naš veliki delovni kolektiv toliko razumevanja do nas pionirjev. Obljubljamo, da bomo vso vašo skrb do nas sprejeli kot spodbudo za naše nadaljnje šolsko in izvenšolsko delo in tako bomo s čimtrdnejšimi koraki stopili v življenje kot koristni graditelji naše lepe bodočnosti.

Za domovino — s Titom naprej!

Načelnik pionirskega odreda Ferda Godina,

Srednja Bistrica, Rozalija Žužek

PRAVNI NASVETI

Ali se sme uvesti disciplinski postopek oziroma kazenski zoper delavca, ki je član delavskega sveta?

Disciplinski postopek zoper delavca, ki je član delavskega sveta, uvede delavski svet, dočim vodi tovrsten postopek disciplinsko sodišče pri pristojnem ljudskem odboru. Potrebno je, da delavski svet najprej sprejme in potrdi sklep o uvedbi disciplinskega postopka, nakar se na osnovi tega sklepa poda disciplinskemu sodišču ljudskega odbora prijava s predlogom za uvedbo postopka. V prijavi je treba točno opisati značaj in elemente disciplinskega postopka ali prekrška in navesti vse dokaze, ki prestopnika bremenijo.

Če se smatra, da gre v konkretnem primeru za kaznivo dejanje in ne za kršitev delovne discipline, je potrebno tozadeven delikt prijaviti s pismeno prijavo pristojnemu okrajnemu tožilstvu. Smatra se, da je tudi za pokrenitev kazenskega postopka potrebna predhodna soglasnost delavskega sveta, čeprav to z zakonom o delovnih razmerjih ni izrecno predpisano. Vprašanje kazenske prijave je podrobno regulirano v členu 139 zakona o kazenskem postopku.

Poleg zgoraj navedenih procesualnih dejanj je možno v primeru, ko delavec, član delavskega sveta, povzroči s svojim delom škodo podjetju, uvesti tudi postopek za povrnitev storjene škode. Če pa povzročena škoda oziroma uničena vrednost presega prej omenjeni postopek, je potrebno to stvar rešiti preko sodišča s tožbo na povrnitev škode. Za uvedbo postopka o materialni odgovornosti pa ni potrebno soglasje delavskega sveta.

Ali je podjetje dolžno plačati odškodnino delavcu, ki je v odpovednem roku, pa ni izkoristil pravice, da si dnevno 2 uri išče delo, ker je ves čas trajanja odpovednega roka delal polni delovni čas?

V primeru, ko gospodarska organizacija odpove delavcu delovno razmerje, ima prizadeti po določbah zakona o delovnih razmerjih pravico vsak delovni dan dve uri tekom delovnega časa oditi iz podjetja za iskanje nove zaposlitve. V odpovedi podjetje ni dolžno to izrecno napisati, ker je to pravica, ki delavcu pripada po zakonu in ga je gospodarska organizacija dolžna realizirati le na izrecno zahtevo delavca. Če delavec zakonito utemeljene zahteve ne postavi, potem ni razloga za zahtevo po nadomestilu za predmetnih 12 ur tedensko, ki jih je delavec opravil na delovnem mestu, ko je delal ves redni delovni čas.

Stališče, ki je tu navedeno, je zakonsko utemeljeno ne glede na to, če je delavec vedel za to svojo pravico ali ne, kar direktno izhaja iz besedila čl. 337 zakona o delovnih razmerjih.

M. Š.

Lep je pogled na most čez Kokro v Kranju, saj smo vložili precej truda

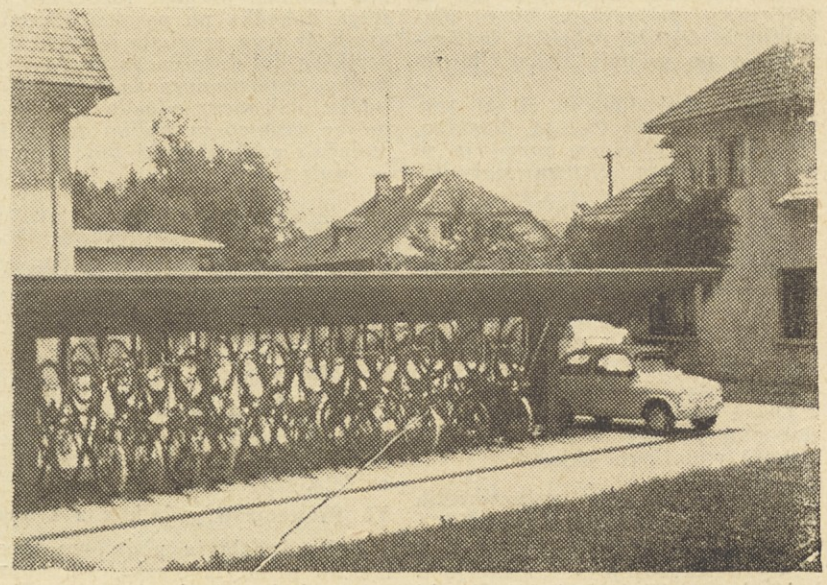

Čeprav je vedno več »fičkotov«, na centrali podjetja še vedno prevladujejo kolesa...

Kljub objektivnim težavam dobri rezultati

Osrednji delavski svet je na seji dne 8. VIII. 1961 razpravljal o periodičnem obračunu za razdobje januar—julij 1961. Podrobno tolmačenje polletne bilance je podal glavni gospodarski analitik tov. Albin Bačar. DS je soglasno sprejel in potrdil periodični obračun in sklenil, da z izkazanim čistim dohodkom razpolagajo edinice same. Poleg tega je potrdil pravilnik o potnih stroških delavcev in uslužbencev in sklenil, da se osnutek Pravilnika o delitvi osebnih dohodkov obravnava na prihodnji seji delavskega sveta.

Seji je prisostvoval tudi predsednik Republiškega odbora Sindikata gradbenih delavcev tov. Bogo Pečan.

V razpravi o zaključnem računu so sodelovali: Martin Zajšek, ing. Hugo Keržan, ing. Jože Uršič, Ivan Keršič, Ernest Zrim, Bogo Pečan, Jože Kapelj, Iko Ravnikar, Milan Šurk, ing. Branko Vasle, Franc Škrabelj, Alojz Šinko in Alojz Cepuš.

Podčrtati moramo ugodno delovanje novih instrumentov, je v razpravi dejal gl. direktor ing. Keržan. Kljub objektivnim težavam, ki so nastale zaradi neplačanih situacij, zmanjšanjem investicij itd. je finančni rezultat ugoden. V letošnjem letu smo uspeli doseči višji dohodek in s tem tudi čisti dohodek. S skrbnostjo dobrega gospodarja so naše edinice dosegle nadvse zadovoljive uspehe, seveda nekatere več, druge manj. Vse skupaj pa je rezultat skupnega dela, ki ga ni podcenjevati.

Pri analizi posameznih poslovnih rezultatov se opiramo predvsem na razne primerjave. Zato ne bo odveč, če analiziramo rezultate našega dela kot so o njih govorili na seji DS podjetja.

I. Ugotovitev celotnega dohodka

V I. polletju letošnjega leta je podjetje doseglo celotni dohodek v višini 5.046,693.400 din, dočim je znašal v istem obdobju leta 1960 3.588,100.491 din.

	1961	1960
1. Realizacija	3.770,898.337	2.672,093.733
a) gradbena proizvodnja	822.254.295	578,087.358
b) stranska proizvodnja	357,162.506	250.581.044
c) storitve	86,974.243	84,480.705
č) prodaja materiala	5..037,289.381	3.585,242.840
2. Drugi dohodki	9,404.019	2,857.651
Celotni dohodek	5.046.693.400	3.588.100.491

Plan v lanskem letu je znašal 9 milijard in smo v prvem polletju dosegli 39,6 % celotnega plana, dočim znaša naš letni plan za leto 1961 10.700,000.000 din ter smo tako v prvem polletju dosegli 47,2 % od celotnega plana.

II. Ugotovitev dohodka

	1961	1960
Če od celotnega dohodka, doseženega v prvem polletju, odštejemo:	5.046.693.400	3.588.100.491
poslovne stroške, izredne stroške in prometni davek, kar znese skupaj	3.461.159.436	2.622.715.795
ostane: kar pomeni dohodek podjetja.	1.585.533.964	965.384.696

III. Ugotovitev čistega dohodka

	1961	1960
Iz doseženega dohodka, ki znaša, kot je to razvidno iz poglavja II. tega poročila, se izloči:	1.585.533.964	965,384.696
A. prispevek iz dohodka gospodarske organizacije	237.830.094	247,269.652
B. prispevek od izrednega dohodka gospodarske organizacije	129,067.076	—
Povečanje čistega dohodka za	1.218,636.794	718.115.044
Delež iz prispevka od dohodka	—	65.839.236
	1.218,636.794	783.954.280

IV. Razdelitev čistega dohodka

Sredstva čistega dohodka se po določilih zakona o sredstvih gospodarskih organizacij delijo dokončno z zaključnim računom, t. j. ob koncu leta. Med letom uporablja podjetje sredstva čistega dohodka le za izplačevanje akontacij na osebne dohodke po periodičnem obračunu v skladu s pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov ter za plačevanje prispevkov, ki se plačujejo iz čistega dohodka in ugotavljajo po osebnih dohodkih delavcev.

Upoštevajoč določilo čl. 11 pravilnika o delitvi čistega dohodka, ki določa, v kakšnem razmerju se delijo sredstva čistega dohodka podjetja na del za osebne dohodke delavcev in na del za sklade ter poseben sklep, ki ga je sprejel delavski svet ob potrditvi pravilnika, odpade od doseženega čistega dohodka 95 %, t. j. 1.157,704.954 din na osebne dohodke delavcev in 5 % t. j. 60,931.840 din na sklade.

Delavskemu svetu je bil predložen poseben pregled razdelitve čistega dohodka po posameznih edinicah. Iz tega pregleda je razvidno, kolikšen del doseženega čistega dohodka, namenjenega za osebne dohodke delavcev, odpade na posamezno edinico in koliko so ga že izplačali v obračunski dobi januar — junij t. l.

V. Delitev prispevka iz dohodka

Prispevek iz dohodka gospodarske organizacije, ki je izkazan v točki a), poglavja IV. v znesku 237,830.094 din, se deli takole:

50 % federacija	118,915.047 din
50 % podjetje	118,915.047 din
Skupaj:	237,830.094 din

Delež podjetja iz prispevka iz dohodka ne gre v čisti dohodek, temveč v poslovni sklad.

Poslovanje delavsko uslužbenskih menz in poslovanje počitniških domov

Menze izkazujejo v I. polletju t. l. izgubo v višini 10,140.540 din, ki jo mora kriti podjetje iz dela čistega dohodka, namenjenega za osebne dohodke. Počitniških domov ob polletju nismo obračunali, ker se zanje dela obračun šele ob koncu leta.

VI. Primerjava podatkov z l. 1960

V tem poglavju podajamo tabelarično primerjavo nekaterih osnovnih podatkov iz letošnjega polletnega obračuna s polletnim obračunom leta 1960.

Zap. št.	Element	I. poll. 60 znesek	I. poll. 61 znesek	Indeks
1.	Realizacija	3,585.243	5,037.289	141
2.	Drugi dohodki	2.858	9.404	329
3.	Izredni stroški	22.308	—	—
4.	Celotni doh. (1 + 2 — 3)	3,565.793	5,046.693	142
5.	Poslovni stroški	2,600.408	3,461.159	133
6.	Dohodek (4 — 5)	965.385	1,585.534	164
7.	Prispevek iz dohodka	181.431	237.830	131
8.	Čisti dohodek (6 — 7)	783.954	1,347.704	172
9.	Prisp. od izrednega doh.	—	129.067	—
10.	Čisti dohodek (8 — 9)	783.954	1,218.637	155
11.	Osebni dohodek delavcev	747.500	1,157.705	155
12.	Skladi	36.454	60.932	167

VII. Režija gradbišča

Stroški režije gradbišča so znašali v I. polletju tega leta skupno 387,568.456 din ali 10,3 % prodajne cene. V istem razdobju preteklega leta so znašali stroški te režije 11,9 odstotka oz. 17,2 odstotka.

Stroški režije gradbišča po posameznih gradbenih vodstvih in gradbiščih so letos takile:

Edinica	V odnosu do prodajne cene z obrtnimi storitvami %	brez obrtnih storitev %
Celje	14,5	17,9
Ljubljana	9,2	16,5
Maribor	11,2	14,1
Jesenice	8,6	11,7
Koper	9,1	11,4
Kranj	8,1	5,5
Lj.-okolica	14,0	15,3
Ravne	8,6	14,2
Povprečno:	10,3	14,3

VIII. Režija podjetja

Stroški režije podjetja so znašali v I. polletju t. l. skupno 115,807.416 dinarjev ali 3,1 % prodajne cene gradbene proizvodnje, oz. 4,3 % prodajne cene brez obrtniških storitev. V istem razdobju preteklega leta so znašali stroški te režije 4,2 odstotka oziroma 61 %.

IX. Osebni dohodki za izdelavo

Stroški osebnih dohodkov za izdelavo so znašali v I. polletju t. l. skupno 556,757.773 din ali 14,8 % prodajne cene gradbene proizvodnje, oz. 20,6 odstotka prodajne cene, zmanjšane za vrednost obrtniških storitev. V istem razdobju preteklega leta so znašali stroški osebnih dohodkov za izdelavo 15,3 % oz. 22,1 %.

Stroški osebnih dohodkov za izdelavo znašajo po posameznih gradbenih vodstvih kakor tudi gradbiščih, ter sledi:

Edinica	V odnosu prodajne cene z obrtnimi storitvami %	brez obrtnih storitev %
Celje	16,7	20,7
Ljubljana	11,2	20,0
Maribor	16,8	21,2
Jesenice	14,7	20,0
Koper	15,7	19,6
Kranj	13,5	15,9
Lj.-okolica	22,4	24,5
Ravne	15,1	24,8
	14,8	20,6

X. Obračunani osebni dohodki po tarifni postavki

V I. polletju t. l. je podjetje obračunalo in izplačalo osebnih dohodkov po tarifni postavki za skupno vsoto 955,647.580 dinarjev osebnih dohodkov, kar pomeni pri skupnem številu efektivnih ur 5,216.588 in na efektivno uro povprečno 183 din oz. na vse obračunane ure, ki jih je bilo 5,579.964, na uro povprečno 171 din.

V I. polletju preteklega leta so znašali osebni dohodki na efektivno uro povprečno 142 din oz. na obračunano uro povprečno 131 din.

Po posameznih edinicah so znašali obračunani in plačani osebni dohodki po tarifni postavki na efektivno uro:

v letu 1961

Edinica	Obračunani osebni doh. po tar. post. din	Število efektivnih ur din	Osebni doh. na 1 efekt. uro din
Celje	97.298.239	581.782	167
Ljubljana	162,024.396	899.571	180
Maribor	170,558.041	1.064.455	160
Jesenice	76,013.912	482.874	157
Koper	48.804.350	266.285	183
Kranj	40.738.140	227.596	179
Ljubljana-okolica	53,447.867	292.060	183
Ravne	48.088.508	269.194	179
Kovinski obrati	132,366.432	572.658	231
Lesni obrati	35,176.819	161.430	217
Obrat gradb. polizdelkov	51,373.743	268.152	192
Projektivni biro	12.360.618	32.422	381
Centrala	27.496.415	98.109	280
	955,647.480	5.216.588	183

v letu 1960

Edinica	Obračunani osebni doh. po tar. post. din	Število efektivnih ur	Osebni doh. na 1 efekt. uro din
Celje	93.687.078	736.169	127
Ljubljana	119,556.009	858.768	139
Maribor	118.696.832	907.515	132
Jesenice	42,545.465	306.613	139
Koper	36.785.840	230.280	160
Kranj	17.876.645	132.199	135
Podvelka	11.049.670	67.890	163
Ravne	38.370.519	302.176	127
Zalog	31.012.311	234.199	132
Kovinski obrati	95.102.325	546.023	174
Lesni obrati	22.866.506	145.348	157
Obrat gradb. polizdelkov	32,663.731	233.837	140
Projektivni biro	10,175.879	34.906	292
Centrala	16.287.664	89.334	182
	686.670.474	4.825.257	142

XIII. Obračunani terenski dodatki

V I. polletju t. l. je podjetje obračunalo in izplačalo skupno 82 milijonov 92.414 din terenskega dodatka, dočim je v istem obračunskem razdobju bilo izplačanih v ta namen skupno 70,849.167 din.

Posamezne edinice so izplačale terenskega dodatka kakor sledi:

	din
Celje	12.066.294
Ljubljana	16,666.790
Maribor	16,456.418
Jesenice	8,733.366
Koper	4,935.869
Kranj	4,880.202
Ljubljana-okolica	6,226.946
Ravne	6,144.454
Kovinski obrati	1,798.811
Lesni obrati	—
Obrat. gradb. polizdelkov	3,799.274
Projektivni biro	102.921
Centrala	281.260
Skupaj:	82,092.414

Če analiziramo razdelitev čistega dohodka po edinicah, je položaj, izražen v procentih, takle:

Ljubljana	24,2 %
Jesenice	22,5 %
Maribor	14,2 %
Kranj	12,5 %
Ravne	8,7 %
Obrat gradb. polizdelkov	7,5 %
Kovinski obrati	5,2 %
Gradbišče Koper	2,8 %
Lesni obrati	1,2 %
Projektivni biro	1,2 %
Skupaj:	100 %

Gradbeno vodstvo Celje in gradbišče Ljubljana-okolica izkazujeta primanjkljaj. Za primer navajam gradbeno vodstvo Celje.

Pri čistem dohodku za prvo polletje, to je 110,279.847 din znašajo osebni dohodki 104,765.855 din, izplačani osebni dohodki pa 110,296.344 din, torej izkazujejo primanjkljaj v višini 5,530.489 din. Približno ista slika je tudi na gradbišču Ljubljana-okolica.

Ko bodo v smislu decentralizacije naši obratni delavski sveti razpravljali in sklepali o delitvi čistega dohodka, morajo pomisliti tudi na perspektivne potrebe celotnega podjetja, na stanovanjsko izgradnjo itd. Potrebno pa bo, da si tudi ustvarijo določene rezerve, kajti le tako bodo v sistemu notranje delitve dohodka lahko še uspešneje poslovali, hkrati pa stimulativno nagrajevali vse zaposlene člane edinice oziroma celotnega kolektiva.

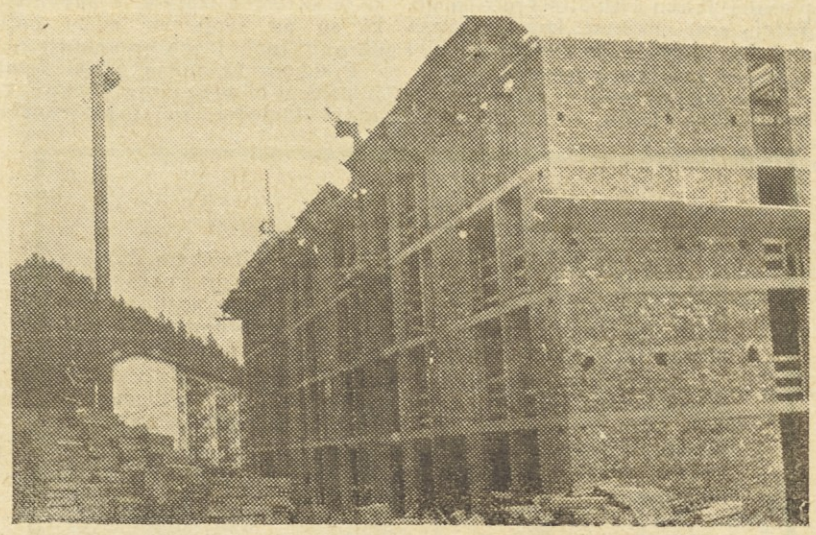

Čeprav počasi a sigurno raste stanovanjski blok za naše delavce na gradbenem vodstvu Jesenice

Kritična ocena

Sestanek osnovne organizacije Zveze komunistov gradbenega vodstva Jesenice je potekala v znamenju velikih sprememb, ki se dogajajo v podjetju. Obratni delavski sveti dobivajo vsa večja pooblastila, kar vpliva na splošno politično življenje in razgibanost kolektiva. Bistveno se je spremenila vloga komunistov in le-ti morajo biti pobudniki vsega dela ter javno sodelovati na vseh področjih našega družbenega življenja.

Sestanku sta prisostvovala tudi sekretar podjetja tov. Milan Šurk in tajnik sindikalnega odbora podjetja tov. Lojze Cepuš.

Osnovna organizacija Zveze komunistov gradbenega vodstva Jesenice šteje 26 članov. Od tega je 22 delavcev in 4 uslužbenci. Ko so med drugim analizirali dosedanje delo osnovne organizacije, je sekretar tov. Kramar dejal, da morajo spremeniti metodo dosedanjega dela. Komunisti morajo zasledovati gospodarsko in politično problematiko edinice in podjetja ter pravilno tolmačiti vsako spremembo v našem družbenem življenju. Ljudem je treba tolmačiti, toda ne na osnovi komandiranja, temveč na osnovi prepričevanja. Grajal je tudi, da se nekateri komunisti med sabo ne poznajo in izven sestankov ne sodelujejo. Razpravljali so tudi o položaju v ekonomskih enotah ter pravijo, da morajo biti člani ekonomskih enot o vsem dogajanju obveščeni kot doslej. Primanjkuje tudi tehničnega kadra, oziroma se le-ta vse prepogosto menja, kar nedvomno vpliva na organizacijo dela. Mnogo so govorili tudi o delu mladinske organizacije, kateri morajo komunisti bolj pomagati.

Po nadvse živahni razpravi so ob zaključku analizirali še posamezne sklepe občinske konference Zveze komunistov Jesenice. Tov. Šurk je v svojih izvajanjih poudaril pomen političnega dela med delavci, predvsem pa v današnjih pogojih družbenega upravljanja.

Ob zaključku sestanka so razpravljali o sprejemu novih članov in zaradi nedelavnosti izključili iz Zveze komunistov enega člana.

Sklepi delavskega sveta podjetja

X. zasedanje DS podjetja je bilo 8. avgusta 1961 ob 10. uri na centrali podjetja

1. Za overovatelje zapisnika se izvolita ing. Milan Arnež in Janez Zupan.

2. Delavski svet vzame na znanje poročilo o delu UO podjetja v obdobju med 1. in 2. sejo UO ter se strinja s sklepi in poročili, ki jih je UO sprejel v tem času.

3. Soglasno se sprejme in potrdi periodični obračun podjetja za I. polletje 1961 z izkazanim čistim dohodkom 1.218.636.794 din s tem, da vse tiste organizacijske edinice, ki so po obračunu izkazale višek nad izplačanimi osebnimi dohodki, z njim samostojno razpolagajo. Vsaka edinica sprejme o uspehu podrobno razčlembo in navodila.

Glede izplačila viška je le-ta pogojen s sklepom UO podjetja tako, da ga smejo izplačati le edinice, ki so izterjale položene situacije najmanj 75 %.

4. Iz mase doseženih osebnih dohodkov se izloči za centralo podjetja kvota 5.000.000 dinarjev, katera se razdeli med uslužbence centrale tako, da merila in osnove delitve za organizatorje proizvodnje kakor tudi ustrezni del sredstev določi UO podjetja, dočim za preostala sredstva določi merila delitve kolektiv centrale sam.

5. Z uvedbo samostojnega obratovnega knjigovodstva na gradbiščih Ravne in Jesenice sta ti dve edinici izpolnili pogoje za reorganizacijo v gradbeno vodstvo, čigar status se jima priznava s 1. VII. 1961.

6. Pravilnik o potnih stroških delavcev in uslužbencev se dopolni s členom 19/a naslednje vsebine:

»Vodilnim uslužbencem, ki morajo zaradi obhoda edinic podjetja vršiti službena potovanja, pripada mesečni potni pavšal kot povprečno nadomestilo povrnitve potnih stroškov v višini od 10.000 do 15.000 din mesečno glede na delovno mesto kakor sledi:

direktor podjetja	15.000 din
tehnični direktor	14.000 din
komercialni direktor	13.000 din
glavni inženir	13.000 din
šef gradb. vodstva nad 1 milijardo	13.000 din
šef gradb. vodstva pod 1 milijardo	12.000 din
upravnik CO Ljubljana	12.000 din
šef OGP Ljubljana	12.000 din
šef projektivnega biroja	12.000 din
šef gradbišča	11.000 din
sekretar podjetja	11.000 din
upravnik lesnih obratov	10.000 din.

Prejemanje mesečnega potnega pavšala izključuje pravico do prejemanja dnevnic v smislu Pravilnika o potnih stroških v okviru LRS.

Navedeni uslužbenci imajo možnost obračunovati dnevnice po dosedanjem načinu, kolikor se navedenemu pavšalu odrečejo.

7. Predlog komisije za razhodovanje osnovnih sredstev se glede tistih osnovnih sredstev, katerih vrednost je 1 din, potrdi, glede ostalih pa se odstopi tehničnemu kolegiju podjetja, ki naj predlagani spisek osnovnih sredstev za odpis pregleda in poroča o tem DS na naslednjem zasedanju.

8. Pristojnemu organu za registracijo se predlaga razširitev poslovnega predmeta podjetja s tem, da se dejavnosti podjetja doda »gradnja stanovanj za prodajo«.

9. Do potrditve pravilnika o uporabi osebnih vozil v službene namene se določi neto cena za km 30 din, kar velja od 20. VII. 1961 dalje.

Ob definitivni potrditvi Pravilnika iz prvega odstavka te točke se bo določila fiksna cena za kilometer.

10. Glede odobritve prenosa osnovnih sredstev točilnice obrata družbene prehrane »Ilirija« na novega koristnika, to je gostinski obrat »Stari Tišler«, k čemur je že dano soglasje upravnega organa ObLO Ljubljana-Center, se sklene, da se prenos odloži s tem, da se ponovno preveri sedanjo vrednost sredstev skupne porabe in poroča delavskemu svetu na naslednjem zasedanju, na katerem se bo o potrditvi podanega predloga ponovno razpravljalo.

11. Vloga podjetja »Roleta - mizarstvo Kranj« za finančno pomoč se zaradi pomanjkanja sredstev zavrne.

12. Zadeva povračila odškodnine tov. Zupaneku Antonu, delavcu gradbenega vodstva Ljubljana za stroške in škodo, ki jo je prizadeti utrpel zaradi nesreče dne 27. 10. 1960, se odstopi v rešitev DS gradbenega vodstva Ljubljana.

Če bo DS gradbenega vodstva odškodnino priznal, je DS podjetja s tem soglasen.

13. DS soglaša s klepom DS gradbenega vodstva Ljubljana z dne 5. VIII. 1961 v zadevi dodelitve posojila tov. Turelu Alojzu v znesku 350.00 dinarjev iz sredstev sklada skupne porabe edinici za dograditev lastne hiše in s pogojem, da izprazni sedanje stanovanje ter ga stavi stanovanjski komisiji gradbenega vodstva na razpolago.

14. Sklep tč. 9., sprejet na IX. zasedanju DS dne 23. VI. 1961, ki se nanaša na 12. in 13. člen Pravilnika o terenskem dodatku, se razveljavi tako, da se Pravilniku o terenskem dodatku ponovno doda 12. in 13. člen, ki se nanašata na priznanje terenskega dodatka za delavce, ki se dnevno vračajo v svoje stalno prebivališče.

Sklep DS podjetja iz prvega odstavka te točke velja retroaktivno od 1. VII. 1961 dalje.

15. Za razpravo o osnutku Pravilnika o delitvi osebnih dohodkov se skliče DS podjetja na 11. zasedanje v začetku septembra 1961.

Vsem, ki so letos letovali v Poreču, prav prisrčen pozdrav — kolektiv počitniškega doma v Poreču

Izkoriščanje težke mehanizacije

od 21. VI. do 20. VII. 1961

Stroji	Planirano ur	Efekt. ur	% izkor.	Zarač. ur	% amort.	V popravilu
14 buldozerjev	1.900	1.511	79	1.717	90	5
3 nakladači	380	673	177	717	188	—
3 skreperji	320	18	5	42	13	1
6 bagrov	840	963	114	1.090	129	1
13 dumperjev	1.820	1.554	85	1.773	97	4
4 valjarji	480	451	93	510	106	1
7 kompresorjev	660	893	135	1.048	158	1
12 žerjavov	2.160	1.853	85	1.893	87	2
1 viličar	100	189	189	210	210	—
63 Skupaj:	8.660	8.105	93	9.000	103	15

Tega meseca smo dosegli glede na sezono v gradbeništvu zelo slab uspeh. Iz tabele je razvidno, po katerih strojih je večje povpraševanje, in da so bili skreperji in buldozerji slabo zaposleni. Glede na splošno situacijo, ki je nastala zaradi kreditne politike, tudi ni več tujih interesentov za stroje.

Izven obratovanja je bilo skupaj 15 strojev ali četrtina, in to 7 strojev zaradi popravila, ostalih 8 pa ni bilo možno nikjer zaposliti.

Kljub prizadevanju in povpraševanju ter ponujanju strojev ni mogoče zaposliti in je resno vprašanje, kako bo oddelek mehanizacije izpolnil svoj plan, če se v bližnji bodočnosti ne dobi primerno delo.

V minulem polletju je bil plan komaj dosežen in le malenkostno presežen. Sam uspeh pa je tako malenkosten, da o delitvi presežka ni govora. Kako to moralno vpliva na vsakega posameznika, kateri se je vsestransko prizadeval in boril za uspeh, si lahko mislimo.

Kje je vzrok za tako slab uspeh? Ugotovljeno je, da so bili stroji precej zaposleni pri tujih koristnikih, kjer je bila realizacija skoraj 30.000.000 din. S presežkom, ustvarejenim na najemnini pri tujih koristnikih se je delno krila izguba, ki je nastala pri slabi zaposlitvi strojev doma. Iz tega lahko zaključimo, da je treba poiskati primerno delo, ali višek strojev odprodati, ali pa postaviti tako najemnino, da bo s tem doseženo kritje stoječe mehanizacije.

Planirano število obratovalnih ur so prekoročili sledeči stroji:

— buldozer Ansaldo G — 16258 za 98 obrat. ur na gradbišču Jesenice, strojnik Ukotič Rudi.

— nakladač Caterpillar G — 16685 za 165 obrat. ur na gradbišču Jesenice, strojnik Mihelič Viktor,

— bager UB 1 G — 17427 za 119 obrat. ur na separaciji Obrata gradb. polizdelkov, strojnika Leban Radko in Špeh Franc.

— dumper Koehring G — 21347 za 82 obrat. ur na separaciji Obrata gradb. polizdelkov, strojnika Strojin Jože in Martinčič Janez.

— vibracijski valjar G — 18332 za 94 obrat. ur na gradbiščih Jesenice, Zalog in Maribor, strojnik Škoda Lado.

— kompresor Fagram G — 16533 za 151 obrat. ur na gradb. Ljubljana, strojnik Mišič Franc.

— žerjav Fiorentini G — 3727 za 111 obrat. ur na gradbišču Kranj, strojnik Pugelj Anton.

V navedenem obdobju je prejelo podjetje plug in hidravliko za buldozer Wender TG — 30 ter s tem kompletiralo že prej nabavljeni traktor in ga konec julija dalo v obratovanje. A. V.

Letos za izobraževanje 29 milijonov

Na zadnjih dveh sejah UO Centra za izobraževanje so obravnavali pomembna vprašanja, s katerimi vas želimo na kratko seznaniti.

Za uresničitev programa izobraževanja smo planirali za letos 29 milijonov 690.000 dinarjev. Najvišje postavke v tem predračunu so štipendije v znesku od 8,000.000, prekvalifikacija delavcev 12,500.000 in organizacija raznih tečajev 4,500.000 dinarjev

V letošnjem šolskem letu bomo štipendirali na vseh šolah 39 dijakov, študentov in delovodij, od katerih je bilo 27 kandidatom na novo dodeljena štipendija. Kandidati, ki so jim bile štipendije načelno odobrene, morajo opraviti pri podjetju enomesečno počitniško prakso, odgovorni starešine edinic pa jih morajo oceniti, pri čemer si UO Centra za izobraževanje pridržuje pravico preklica načelne odobritve štipendije, kolikor kandidat na praksi ne bi ustrezal. Za štipendiste na delovodski šoli, ki so vsi člani kolektiva, pa morajo dati priporočila edinice podjetja, isto velja za vse tečaje. Ob koncu tega meseca bodo spisek vseh kandidatov znova pregledali. Prepričani smo, da nam bo s takimi ukrepi uspelo izšolati kvalitetni kader, od katerega v perspektivi veliko pričakujemo.

Za prekvalifikacijo delavcev je UO Centra za izobraževanje predvidel v zimskem času 130 kandidatov za polkvalifikacijo, 60 kandidatov za kvalifikacijo in 180 za visoko kvalifikacijo. Namen organizacije tečaja za visokokvalificirane delavce je, da si pridobijo tisti delavci, ki že delajo na teh delovnih mestih, formalno kvalifikacijo. Tečajo bodo oproščeni delavci, ki so starejši od 40 let. Načelno je sprejet program tečaja, ki se sestoji iz praktičnega in teoretičnega dela. Teoretični del bo obsegal 300 delovnih ur, v katerih se bo obravnavalo črtanje in čitanje načrtov, konstrukcije in elementi, tehnologija materiala, sredstva za delo in delovna zakonodaja.

Vsem izpitom bodo prisostvovali člani Biroja gradbeništva Slovenije tako, da bodo spričevala pravnoveljavna in jih bo moč vpisati v delovne knjižice.

V programu Centra za izobraževanje je predvidena tudi organizacija tečajev za člane organov delavskega samoupravljanja in politične funkcionarje, za vodje kadrovskosocialne službe, za skladiščnike, ki bo združen s tečajem za prvo pomoč, za komercialiste, za vodje EE, za instruktorje itd. Skratka, program je tako obširen, da bodo morali člani centra za izobraževanje pošteno zavihati rokave.

Nadalje je UO Centra za izobraževanje obravnaval nove učne programe za vajence, ki so bistveno spremenjeni od lanskoletnih. Novo je predvsem to, da traja učna doba vajencev skoraj za vse poklice v gradbeništvu dve leti, da morajo kandidati imeti zaključeno osemletko in da je teoretični pouk v šoli obsežnejši in bolj zgoščen. K programom so imeli člani Centra le to pripombo, naj se strogo pazi na to, da ne bi več predavateljev obravnavalo isto snov pri različnih predmetih.

Vajence bo sprejemala v uk v predpisanem času, to je od 1. VI. do 30 IX., v letu komisija za sprejem vajencev, ki jo tvorijo trije člani edinice in en član kadrovsko socialne službe podjetja. Vsi kandidati se sprejmejo za 15 dni na poskušnjo, nato se izvede z njimi standardni razgovor, kateremu prisostvuje zgoraj omenjena komisija.

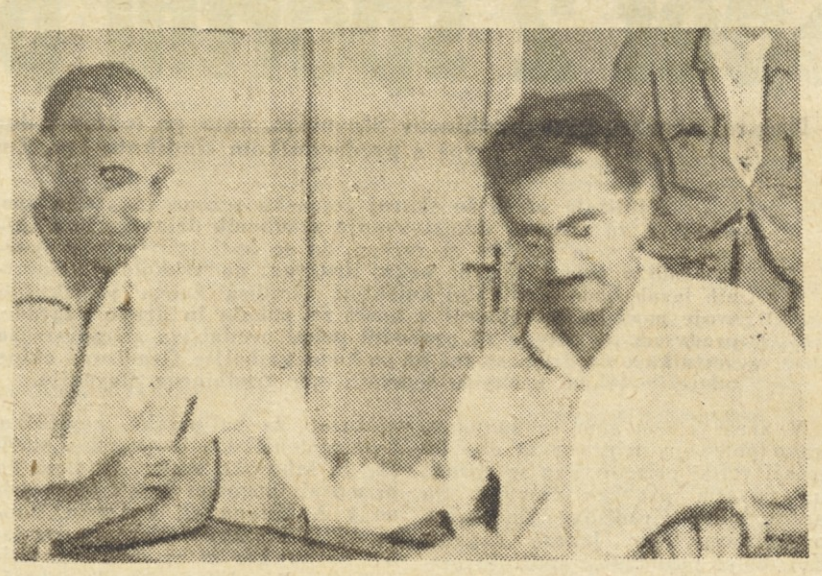

Posvetovanja na gradbišču so nujna in potrebna — žal jih je dostikrat premalo

Šele po uspešno opravljeni poskušnji in uspelem razgovoru se z vajenčevimi starši oziroma skrbnikom vajenca, sklene učna pogodba.

Kadrovska socialna služba na centrali bo sestavila pravilnik o vajencih, katerega sestavni del bo tudi vsebina standardnega razgovora, plan potrebe vajencev za celo podjetje in razporeditev po edinicah. M. C.

Še dober mesec in naši počitniški domovi bodo ostali prazni, in kmalu bodo vesla zamenjali za smučarske palice in veselje se bo pričelo znova

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani. — — Izhaja mesečno

Popravki

V zadnji številki »Gradisovega vestnika« so nastale neljube napake katere popravljamo:

Na 3. strani pod sliko svetlobnega stolpa — visok 70 m in ne 60 m.

Na 6. strani: Izkoriščanje težke mehanizacije, drugi stolpec, zadnji odstavek naj se glasi: »Z novim žerjavom bomo lahko gradili **višje** stavbe, do višine 100 m.«

Montažne garaže

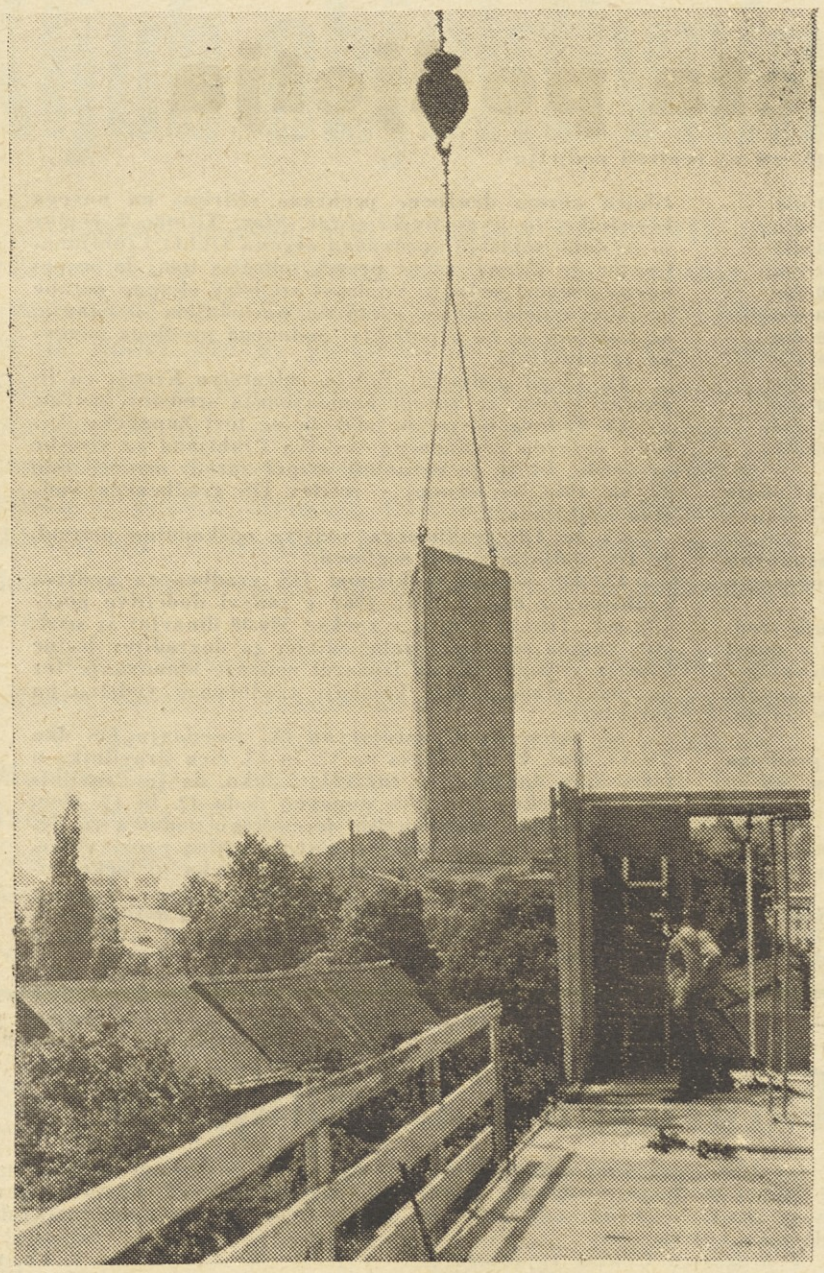

Počasi spušča jeklena roka žerjava velik »sendvič« — del stene — na enega izmed štirih stanovanjskih blokov v Vodmatu za vojaško bolnišnico. Prvi od teh blokov, ki ga gradi naše podjetje v polmontažnem sistemu (PBM), je bil dograjen v rekordnem času — od 15. decembra lani do letošnjega 15. julija

Veliko povpraševanje trga po projektih različnih garaž na eni strani in ekonomija v tipizaciji in prefabrikaciji različnih gradbenih elementov na drugi strani sta dovedli naše projektante na misel, da bi izdelali projekt za takšne montažne garaže, ki jih je za dosegljivo ceno mogoče postaviti v kratkem roku in brez posebne dokumentacije, katera je sicer potrebna za na klasični način grajene objekte.

Nekaj izkušenj pri montažni gradnji z velikimi paneli smo si zadnja leta pridobili s stanovanjskimi stavbami PBM. Nam bo uspelo tudi tokrat?

Pa poglejmo najprej projekt! Kot prvo smo preštudirali velikosti večine avtomobilov, ki vozijo po naših cestah od »Fičota« preko »Spačka« pa do Opela in celo Mercedesa. Tako smo prišli do zaključka, da so najprimernejše čiste mere za garažo, kjer bi bilo mogoče shranjevati toliko različnih tipov avtomobilov 260 × 460 cm (z ozirom na osni razmak reber, ki znaša 90 cm) 258 × 458 cm t. j. 11,8 m² neto površine. Čista višina garaže znaša 200 cm. Da bi bilo čim manj stikov pri montiranju garaže in seveda nič manj važno — da bi bila garaža tudi transportno čim lažja, smo se odločili, da celotno garažo napravimo iz vsega 6 sestavnih delov. To je iz dveh stranskih panelov, zadnjega panela, vratnega okvira z vratmi in iz dveh stropnih plošč. Vsi paneli so škatlasto — rebričaste armirano betonske plošče deb. 5 cm z debelino reber 10 cm.

Prvi »strah«, da bodo morda takšni paneli glede na vitkost in izdelavo le preveliki, je tako rekoč že mimo, saj so v OGP že skrbno izdelali prve stene in ponosno ugotovili, da bi končno lahko bile še večje. No, pa ostanimo pri tem. Torej poskus s takšno steno je uspel, zato smo projekt opremili še z vso potrebno papirnasto »solato« in sedli za revizijsko mizo pri OLO Ljubljana. Tam so — po njihovih obrazih sodeč — pozdravili naš namen, da olajšamo našim šoferjem vsa pota in razne težave pri gradnjah garaž, pri čemer pa so (mimogrede povedano) mislili tudi na ceno. Vse je potekalo v najlepšem redu, le brez posebne diskusije so nam izvrgli predvideno okno v zadnjem panelu, češ da predstavlja »dodatno nevarnost od zunaj«. Z oknom smo pač hoteli ustreči vsem tistim, ki iz »športa« ali pa po potrebi tudi sami radi kaj brskajo po gumah in motorju. Za to je pač potrebna ob zadnji steni osvetljena odlagalna oziroma delovna polica. Pa so nam rekli: »garaža ni mehanična delavnica« in tako garaže nimajo okna ob zadnji steni, temveč samo zgoraj delno zasteklena vrata.

Razen betonskih panelov, od katerih so stropni betonirani s plastifikatorjem, predvideva projekt še notranjo toplotno oblogo stropa in sten z 1 cm žlindrine volne in lesonitom. S toplotnim koeficientom K = 1,74 je potem takšen »sendvič« enakovreden 25 cm zidu iz opeke. Ta obloga se bo — vsaj na stenah — izdelala le po posebnem naročilu kupca, ker tam ni nujno potrebna. Stropna obloga pa preprečuje pozimi nevšečno rosenje na stropu, katero nastaja od avtomobila segreta toplega zraka na hladni betonski površini. Ventilacija garaže je rešena s perforacijo lesenih vrat in z dvema ventilacijskima odprtinama v zadnji steni za odvod lahkih in težkih škodljivih plinov.

Pa spodnji ustroj? Celotna garaža bo ostala na štirih betonskih temeljih dim. 40/40 cm, globine 80 cm, kateri so tudi lahko montažni. Za tla v garaži bomo priporočali betonske prefabricirane plošče 40/40 cm z lovilcem maščob in odtokom vode v kanalizacijo. Ta dela pa lahko izvrši kupec sam, ali jih pa bomo s posebno ekipo opravili po naročilu tudi mi.

Prvotna zamisel za sestavljanje garaže je bila ta, da razstavljene elemente pripeljemo na mesto postavitve in jih tam z manjšim žerjavom postavimo, tesnimo in medsebojno privijemo z vijaki. Sedaj pa v OGP vneto mislimo na to, da garažo sestavijo in »zvarijo« že v betonarni in jo s kamionom, opremljenim mehanizmom za spuščanje, kot prostorski element kompletno dostavijo kupcu na dom. Glede na težo celotnega gornjega ustroja (ca. 4.800 kg) je to seveda mogoče. S tem bi pa eliminirali tudi avtožerjav, ki nam je od vsega začetka delal še največ preglavic, ker ga pač enostavno nimamo.

Čas postavitve takšne garaže bo seveda v tem primeru minimalen. Na načun bodo prišli tudi vsi tisti, ki mislijo na skupinske garaže, saj bo iz istih elementov mogoče postavljati po več garaž skupaj. Pri tej kombinaciji pa odpade na vsako garažo tudi ena prečna stena, kar se bo odražalo seveda tudi pri ceni.

Morda povemo še to, da bomo prvo takšno garažo razstavili na letošnjem Mednarodnem sejmu gradbeništva konec septembra v Ljubljani. V ta namen že tiskajo prospekte za večino naših izdelkov. Prospekti garaž pa ne bodo imeli samo komercialni karakter, temveč bodo služili obenem tudi kot priloga in načrt pri prošnji kupca za izdajo lokacijske odločbe. Torej še ena noviteta!

Saj res, skoraj bi pozabil. Kaj pa cena? Ta je pač odvisna od načina produkcije, katera je zopet odvisna od povpraševanja. Zaenkrat kažejo računi naca. 200.000 din za en komad. Se vam zdi premalo?

V. B.

Spet 2 športni prireditvi

Najprej športne igre gradbincev Slovenije, nato pa tekme v domačem okviru Gradisa — Razgovor s predsednikom sindikata tov. Zupanom

Približala se je že skoraj jesenska sezona in s tem spet priložnost za športno udejstvovanje gradbenih delavcev in uslužbencev. S tem seveda ni rečeno, da se le-ti izživljajo v športu samo v jeseni, temveč nekaj drugega, na vsakoletnih športnih igrah bodo sindikalni kolektivi Gradisa znova preizkušali svoje moči in sposobnosti v borbi za pokale in druge nagrade, predvsem pa seveda za prehodni pokal uredništva »Gradisovega vestnika«; na drugi strani pa se bodo najboljše Gradisove ekipe udeležile tekem v okviru športnih iger gradbincev Slovenije.

V zvezi s tem smo se zanimali, kako potekajo priprave za obe letošnji veliki prireditvi in se obrnili na povsem pravega človeka, na predsednika Gradisove sindikalne organizacije, tov. Janeza Zupana. Kot dober poznavalec športnih razmer in član komisije za športno dejavnost pri Gradisu, vrh tega pa še kot aktivni in trenutno najboljši strelec v vrstah Gradisa nam je rade volje pojasnil nekaj vprašanj, ki smo mu jih zastavili.

— Zanima nas, ali ste že pričeli s pripravami na letošnji Gradisov športni dan?

»Odkrito povedano, še ne. Ob koncu meseca avgusta bomo imeli sestanek in tedaj bomo določili vse potrebno. Seveda nas je nekaj zavrlo, da nismo mogli začeti s pripravami prej. Letos naj bi bile naše igre, oziroma športni dan na Ravnah. Tam pa so nastali problemi glede prenočišč za tekmovalce in vodstvo tekmovanja, sedaj pa razmišljamo, ali ne bi bilo primerno organizirati naš športni dan v Ankaranu. O tem bo odločila naša komisija, nato pa bomo sestavili prireditveni odbor. V Ankaranu bi bilo zelo primerno, ker imamo v našem počitniškem domu vse pogoje za izvedbo tekem v največ športnih panogah.«

— Na kakšno udeležbo pa računate in v katerih panogah naj bi bile tekme?

»Letos stremimo, da bi bile tekme kvalitetnejše in zato bo udeležba letos številčno nekoliko manjša (200 tekmovalcev) kot lani (300). Tekme bodo v naslednjih panogah: v kegljanju za moške in ženske, v odbojki, namiznem tenisu, nogometu, šahu in balinanju ter v streljanju z zračno in malokalibrsko puško. V počitniškem domu Gradisa bi lahko v dneh tekmovanja prebivalo okrog 170 ljudi, nekaj pa bi jih prenočilo pri koprskem gradbenem vodstvu. V domu imamo možnosti za balinarske, kegljaške, namiznoteniške, odbojkarske, strelske in šahovske tekme, medtem ko bi morali nogomet igrati neposredno v Ankaranu ali v Kopru. Krosa, ki je bil doslej obvezen, pa letos ne bo, ker ni mogoče organizirati zaradi velikega števila tehničnega kadra, ki bi ga pri tem potrebovali.«

— Ali se posamezne delovne enote že kaj pripravljajo?

»O tem nisem točno seznanjen, bržkone pa priprave že tečejo, kot to delajo strelci v CO Ljubljana.«

*

Torej bo letos spet resno, zakaj mnoge enote se bodo poskušale boriti za čim boljšo uvrstitev, ker jih bodo mikale okusne nagrade v obliki pokalov. Centralni obrati Ljubljana pa bodo seveda naredili vse, da obdržijo lani osvojeni pokal »Gradisovega vestnika«.

— Sedaj pa še nekaj o igrah gradbincev, smo pobarali tov. Zupana. Kdaj se bodo začele, kje bodo in kdo jih organizira?

»Letošnje igre gradbincev Slovenije, ki se jih bodo udeležile seveda tudi najboljše Gradisove ekipe, bodo 2. in 3. septembra v Ljubljani. Organiziralo jih bo podjetje Slovenija ceste. Doslej je prijavljenih 16 podjetij in bodo zelo slovesne, ker bodo organizirane v čast 20-letnice revolucije. Na dan otvoritve bo po Ljubljani tudi parada udeležencev.«

— V kakšnih panogah bo nastopal Gradis in kdo je odgovoren za posamezne panoge v okviru Gradisa?

»Gradisove ekipe bodo tekmovale v kegljanju za moške in ženske, in v balinanju, za kar je odgovoren tov. Šatler, v namiznem tenisu (Leben), v streljanju (Šnajder), v nogometu (Vuckovič), v šahu (Pančur) in v odbojki (Marinček). Vsi imenovani tovariši imajo nalogo poskrbeti za čimkvalitetnejše ekipe, tekmovalce pa bomo izbrali glede na njihovo kvaliteto iz različnih kolektivov Gradisa Slovenije. Vsekakor ne bo lahka naloga braniti najvišjo lovoriko, pokal, ki ga je prejel Gradis lani kot najboljši v generalni razvrstitvi. Letos pa se bo treba še bolj boriti, ker bo darovala letos pokal Gradbinska zbornica Slovenije.«

Iz vsega tega vidimo, da čakajo športnike Gradisa obsežne in častne naloge, hkrati pa se bomo lahko prepričali, koliko časa posvetijo delavci in uslužbenci Gradisa rekreaciji in športnemu razvedrilu.

T. B.

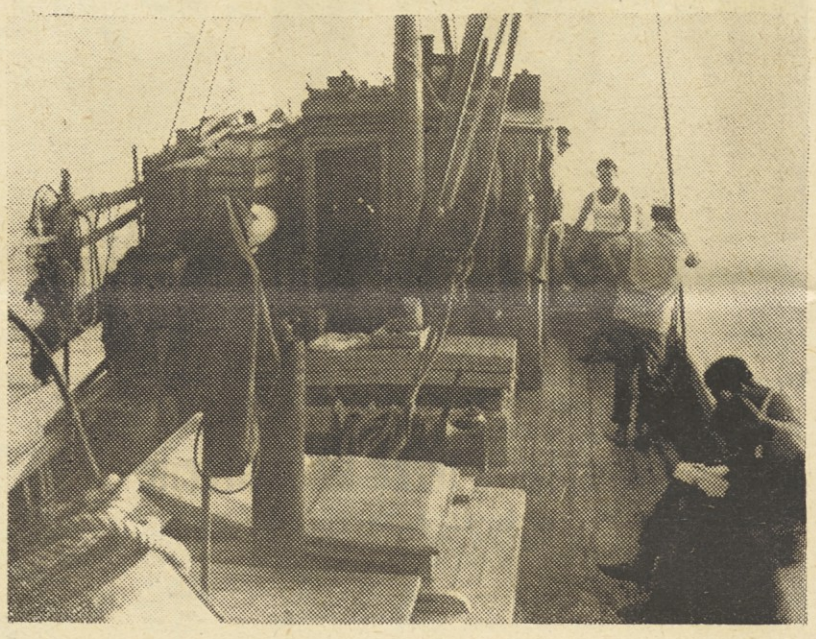

Dopust ob morju ni prijeten in poživljajoč samo zaradi sonca, zraka in vode, ki jih je tam na pretek, ampak tudi zaradi tega, ker imaš spoznati se z novimi ljudmi in njihovimi navadami ter tegobami. Na sliki — med ribiči

Obiskali smo tovariša Rakefa

Prav malo je delavcev v našem kolektivu, ki ne bi poznali tovariša Franca Rakefa. Če ga pač še kdo ne pozna, je to v Gradisovih vrstah prav gotovo mlad delavec, novinec. Tovariša Rakefa poznajo že predvojni zidarji, saj že dobrih 30 let drži v rokah zidarsko zajemalko, še bolj pa ga poznajo vsi delavci in nameščenci našega podjetja, v katerem dela in živi tovariš Rakef že od prvih dni. Razen tega je bil tovariš Rakef skoraj celo desetletje izmed stebrov delavskega samoupravljanja v kolektivu »Gradis«, saj je bil skoraj »aboniran« na mesto predsednika delavskega sveta ali upravnega odbora.

Še pred kratkim je živel med nami in opravljal svoje vsakdanje dolžnosti na delovnem mestu, potem pa je nekega dne omagal. Bolezen ga je primorala, da je zapustil svoje delo in šel iskat zdravja v bolnišnico. Te dni smo ga obiskali v vojaški bolnišnici na Prešernovi cesti.

Bil je vidno presenečen, ko je zagledal tovariša Cepuša. Še bolj pa se je razveselil, ko mu je tovariš Lojze stisnil v roko skromno darilo.

»Saj res ne bi bilo treba,« se je branil, toda hkrati je njegov obraz izdajal veselje, da ga v kolektivu niso pozabili, da so se ga tudi zdaj, ko ni na delovnem mestu, spomnili s skromnim darilom.

»Dobro izgledaš, Franci,« se je tovariš Cepuš pozanimal za njegovo zdravstveno stanje.

»O, to pa. Sem se že zredil za nekaj kil. Apetit imam kot volk. Hrana je odlična. Vsak dan juha, meso, prikuhe in še močnata jed. Ni kaj reči. Razen tega je tu strog režim,« je pripovedoval tovariš Rakef. »Ob devetih moramo že ugasniti luči, tudi po kosilu je obvezno spanje oziroma počitek. Kaj hočeš — vojaška disciplina,« se je pošalil.

»Pogrešamo te, Franci! Ravno zdaj bi te najbolj potrebovali,« mu je priznal tovariš Lojze.

»O, saj bi raje bil na delu kot pa tu. Saj nič ne rečem — zelo dobro se imam tu, odlično hrano, mir, počitek. Ampak veš, kdor je navajen delati, za tega ni brezdelja. Dolgčas si krajšam s knjigami, berem časopise. Disciplina mi ne dela preglavic. Samo — svoje delo pogrešam.«

Pokramljali smo še o tem in onem. Tovariš Rakef je povedal, da se mu obrača na bolje, vendar bo moral po vsej verjetnosti ostati v bolnišnici še do konca leta.

»No, Franci, kmalu okrevaj in čimprej se vrni med nas!« mu je ob slovesu stisnil roko tovariš Lojze.

»Hvala! In vse pozdravite! Hvala, da ste se me spomnili,« se je zahvaljeval tovariš Rakef. V glasu mu je nekaj zatrepetalo, kot bi ga premagovala ganjenost. Bil je to občutek sreče, da ni ostal pozabljen, da se ga na tistem delovnem mestu, v kolektivu, kjer je pustil svoja najboljša leta in vse svoje sile, še vedno spominjajo in mislijo nanj.

Kako malo je pravzaprav potrebno, da človeka osrečimo!

P.

Gradimo olimpijski bazen

Gradbeno vodstvo Maribor je pričelo v Slatini Radencih z gradnjo olimpijskega bazena.

Delovodja Ivan Frlinc nam je razložil, da bo bazen dolg 50 m, širok pa 16 m, globok bo 1,20 do 3,50 m, z dvema skakalnima stolpoma po 3 m višine, s šestimi tekmovalnimi progami. Ob bazenu bodo 60 m tribune s tremi terasami in gobastim ploščadi za paviljone. Objekt bo dograjen do konca oktobra. Z zunanjimi ureditvami bazena znaša predračunska vsota 78 milijonov dinarjev.

Do zime bodo spravili »pod streho« tudi 12-stanovanjski blok, spomladi pa bodo pričeli z gradnjo hotela, ki bo imel 60 sob.

Gradbišče je organizirano v EE, delavci pravijo, da je obračun dosedanjih del dober in da tudi vnaprej dobro kaže. Dejali so tudi, da jim sonce ne prizanaša, oni pa da mu kljubujejo z zdravilno vodico, ki jo je tam na pretek.

Nesreča nikoli ne počiva

GRADBENO VODSTVO LJUBLJANA

Hunjet Zvonko, zidar, je 17. VII. na stavbišču stolpnic v Savski koloniji ometaval stene. Pri tem mu je padla v oko malta (delovodja Erklavec Janez).

Mirkovič Pejo, zidar na stavbišču »Bloki Vič«, je 20. VII. ometaval strop. Padla mu je malta v oko. (Delovodja Strnad Jože.)

Gazdek Tomo, zidar, je bil 26. VII. zaposlen na stavbišču stolpnic v Savski koloniji pri dviganju in montaži bet. fasad. plošč. Pri delu si je poškodoval roko. (Delovodja Brezigar Lojze.)

Mičič Čedomir, delavec, si je na stavbišču »Rozeta Šiška« 27. VII. pri demontaži cevnega fasadnega odra poškodoval prst na levi roki. (Delovodja Naradja Jože.)

GRADBENO VODSTVO CELJE

Rozman Anton, delavec, je na stavbišču »Razstavišče« 30. VI. stresal cement v mešalec. Pri stresanju se je zakadilo, da mu je cement prišel v oči. (Delovodja Petrovič Anton.)

Stanko Ivan, tesar, je 11. VII. sodeloval na stavbišču pri razopaževanju bet. konstrukcije. Med delom je stopil na žebelj (delovodja Petrovič Anton).

Mesič Gjuro, delavec, je bil 14. VII. zaposlen na Razstavišču pri ročnem skreperju. Stikalo ni delovalo, kar je povzročilo padec (delovodja Petrovič Anton).

Kladnik Alojz, delavec, je 29. VI. na stavbišču Šentjur s 4 sodelavci ruval iz zemlje ca. meter dolge pilote. Ruvali so s pritiskom v vzvod. Med pritiskom je veriga, s katero je bil drog privezan h kolu, popustila, drog je spodletel in udaril Kladnika po nogi (delovodja Ojstršek Jože).

Porčič Ibrahim, tesar na stavbišču Šentjur, je 29. VI. posekaval tramič za podlogo. Ker je preveč zamahnil, mu je sekira ušla z roke in ga usekala v nogo (delovodja Ojstršek Jože).

Fajdiga Emil, delavec na stavbišču Šentjur, je 21. VII. ko je nesel deske, stopil na žebelj (delovodja Ojstršek Jože).

GRADBENO VODSTVO MARIBOR

Senekovič Alojz, delavec, je 27. IV. barval polža dehidratorja v gramoznici. Pri tem mu je spodletelo in si je poškodoval nogo.

Bunjaki Štefan, delavec, je na stavbišču »Metalna« 17. V. s kompresorskim kladivom rušil beton. Ker se je kos betona nepričakovano hitro odlomil, ga je kladivo potegnilo naprej, da je padel in si poškodoval prste na desni roki (delovodja Škerlak Aleksander).

Borak Viktor, delavec, je v petek 2. VI. na stavbišču »Družb. prehrana« rušil stare temelje v globini 1.20 m. Pri tem mu je padel kamen na desno nogo (delovodja Štuhec Franc).

Rebernik Terezija, delavka, je 3. VI. z japanerjem prevažala mivko na stavbišču »Aškerčeva šola«. Z ročajem je zadela v ograjo in si poškodovala prst na desni roki (delovodja Kotnik Jože).

Cuklin Štefan, tesar, je 5. VI. na stavbišču »Elektrokovina« razdiral oder viš. 3.50 m. Ko je z odra odstranil plohe, je stal na prečni gredi, izgubil ravnotežje, da je moral odskočiti. Pri odskoku na tla se je poškodoval (delovodja Žorž Mirko).

Golubič Ivan, delavec, zaposlen pri izkopu gradbene jame za vinsko klet v Ormožu, je stal pod dvigalom, s katerim dvigajo in spuščajo japanerje. Japaner ga je udaril v glavo (delovodja Bezjak Ivan).

Kocjan Franc, zid. vajenec, je bil na stavbišču Višja kom. šola 14. VI. zaposlen pri ometavanju. Med delom mu je malta padla v oči (delovodja Štuhec Franc).

Hranjec Ivan, železokrivec, je 15. VI. razkladal železo. Kolobar železa mu je padel na desno nogo in mu jo poškodoval (delovodja Štruc Vinko).

Trofenik Martin, delavec, je na stavbišču Slatina Radenci delal pri pokrivanju strehe z lepenko. Vroča smola mu je brizgnila na desno nogo (delovodja Frlinc Janez).

Hari Jože, zidar, je na stavbišču »Metalna« s skupino polagal kanalske cevi ∅ 100 cm. Stisnilo mu je prst desne roke, ki mu je prišel med cevi (delovodja Žorž Miro).

Stuberger Ivan, delavec, je bil 5. VII. na stavbišču »Višja komerc. šola« zaposlen pri prevažanju malte. Pri prekladanju mu je malta brizgnila v oko (delovodja Stuhec Franc).

Lacko Ivan, železokrivec, si je na stavbišču »Vinarska zadruga« 29. VI. pri vlačenju armature za bet. ploščo poškodoval palec leve roke, ker ga je zagrabila kljuka (delovodja Grajfoner Franc).

Pintarič Stanko, delovodja, na stavbišču Gasilski dom, je 7. VII 1961 padel v glob 5 m, ko je stopil z bet. zidu na ploh, ki ni bil dobro položen in pritrjen.

Cestar Viktor, zidar, je na stavbišču »Žitni silosi« 2. VI., ko je ometaval zid, stopil preko redlerjev. Pri tem mu je spodletelo in poškodoval si je desno koleno (delovodja Špindler Albreht).

Pišek Martin, tesar na stavbišču »Višja komerc. šola«, se je 31. V. peljal s kolesom proti domu. S kolesom je zadel ob ploh in padel. Pri padcu si je zlomil levo nogo.

Škrabel Marija, delavka, se je 4. VI. zjutraj, ko se je peljala s kolesom na delo, zadela v parkirani avto, padla na pločnik in poškodovala prst na desni roki.

GRADBIŠČE ZALOG

Kuburaš Miralem, tesar, je bil 22. VI. na stavbišču Moste zaposlen pri postavljanju cevnega odra. Pri prenosu ploha, ki mu je zdrsel po roki, se je opraskal z žebljem, ki je bil zabit v ploh (vodja stavbišča Zajc Jože).

Slivar Latif, delavec, je 23. VI. na stavbišču Moste prelival vodo iz soda v japaner. Sod mu je zdrsnil in poškodoval palec na desni roki (delovodja Gomboc Štefan).

Kerič Huse, delavec, si je na stavbišču Moste 24. VI. pri prevozu zemlje z japanerjem odrgnil komolec desne roke ob bet. zid (delovodja Gomboc Štefan).

Hüll Jože, zidar, se je 29. VI. na stavbišču v Mostah pri polaganju bet. robnikov spotaknil ob napeto žico in padel. Zaradi poškodb je moral iskati zdravniško pomoč (delovodja Gomboc Štefan).

Beškovnik Oto, tesar, je 15. VII. na stavbišču v Mostah sodeloval pri prevozu igličnega dvigala. Pri tem mu je prišla desna noga pod kolo (delovodja Ribič Ivan).

Zahić Alija, delavec na stavbišču Moste, je 31. VII. nakladal plohe na voz. Pri tem mu je ploh padel na levo nogo (delovodja Gomboc Štefan).

Celarec Jože, tesar na stavbišču Moste je 25. VII. razopaževal preklado. Med delom mu je padla deska, v kateri je bil žebelj, na desno roko in mu jo ranila (delovodja Ribič Ivan).

Lopert Štefan, tesar na stavbišču Moste, 24. VII. pri spuščanju s cev. odra ni uporabljal za to pripravljene lestve, temveč se je spuščal po ogrodju odra. Pri tem se je z nogo udaril ob cev odra, da je moral iskati zdravniško pomoč (delovodja Ribič Ivan).

GRADBENO VODSTVO JESENICE

Jambrec Mirko, strojnik na stavbišču »Most Soteska«, je 30. VI. skupno s sodelavcem priklapljal prikolico k tovornemu avtomobilu. Pri premiku sta s prikolico zadela ob kol cestnega profila, kar je povzročilo, da je ročica prikolice ponesrečenemu ušla iz rok in ga udarila po desni nogi (delovodja Zalokar Jože).

Bokal Djuro, betoner na sektorju Lesce, je 3. VII. pri obrizgu stropa na odru viš. 155 cm zdrsnil, da je moral z odra odskočiti na tla. Pri skoku si je poškodoval desno nogo (delov. Janc Franc).

Kunstek Mijo, delavec je 7. VII. na stavbišču DOM I pri polaganju DIN nosilcev padel in si zlomil 4 rebra (delovodja Kelc Miroslav).

Vukovič Ivan, tesarski vajenec, je pri dviganju plohov na višje nadstropje na stavbišču DOM I 11. VII. padel na položene DIN nosilce in si poškodoval koleno leve noge (delovodja Čad Božo).

Jambrešič Ignac, betoner, je na stavbišču stanov. bloki 34 in 35 13. VII. s sodelavcem nosil po začasnih stopnicah v maltarki beton iz 3. v 4. nadstroje. Na stopnicah mu je spodrsnilo, da je ob stopnice udaril s kolenom desne noge (delovodja Čad Božo).

GRADBIŠČE KOPER

Midžić Asim, delavec, zaposlen v kamnolomu si je 3. VI. poškodoval desno roko, ker mu je sodelavec pri premetavanju kamna vrgel kamen (delovodja Vinčec Ivan).

Sudić Meho, delavec, je delal na stavbišču »Skladišče« pri izkopu vodnjakov za temelje. Pri tem je 22. VI. naletel na ostanek starega čolna, iz katerega je molel žebelj. Ker žeblja ni opazil, se mu je, ko je stopil nanj, zadrl v stopalo desne noge (delovodja Pehan Franc).

GRADBIŠČE KRANJ

Bitić Ibrahim, delavec, je delal na stavbišču »Zavarovanje Save« pri izvlačenju žel. zagatnic s hidravličnimi dvigalkami. 22. VI., ko je stal poleg dvigalke, je dvigalka spodletela, podrla ponesrečenca, ter mu padla na desno stegno (delovodja Cebašek Vinko).

Crnjac Jago, delavec, zaposlen na stavbišču »Zavarovanje Save«, se je 24. VII. pri prestavljanju dvigala udaril na prst leve noge (delovodja Cebašek Vinko).

Perkovič Franjo, tesar, zaposlen na stavbišču »Zavarovanje Save«, je 27. VI. sekal 6 m dolg tram. Sekiru mu je spodletela in vsekal se je v levo roko (delovodja Cebašek Vinko)

GRADBIŠČE RAVNE NA KOROŠKEM

Zavodnik Luka, betoner, se je 24. VI. vračal z dela domov. Ker je bilo že temno, se je vanj zaletel motorist in mu poškodoval nogo.

Račnik Ferdo, polkv. tesar, je šel 19. VI. zjutraj na delo. Ker je bila pot strma in spolzka, mu je spodrsnilo. Padel je in si poškodoval levo nogo.

CO LJUBLJANA

Kajba Rudolf, kval. strojnik je 13. VI. vozil z demperjem gramoz z gramoznice v talni silos dozirne naprave separacije. Zaradi neurejenega in nepočiščenega dovoznega mesta je bil potreben večji zagon stroja za prekucnjenje posode demperja, kar je povzročilo zdrsnjenje stroja v doz. silos. Voznika je vrglo s sedeža, da je dobil težje poškodbe na kolenu desne noge.

Dimnik Feliks, klepar, se je peljal 19. VI. z mopedom na delo izven obrata. Zaradi avtomobila, ki je pred njim nepričakovano zavil in drugega avtomobila, ki je stal pred njim na cesti, je hitro zavrl, kar je povzročilo padec. Pri padcu si je poškodoval levo nogo.

Založnik Alojz, šofer, je 23. VI. hotel preizkusiti lege, ki so jih sodelavci namestili za nakladanje sodov na avtomobil. Pri preizkušanju je zdrsnil z leg in se poškodoval na žeblju, ki je molel iz lege.

Pajk Mihael, ključavničar, se je 28. VI. popoldne vračal na delo. S kolesom je čakal na križišču ceste, da bo prehod prost. Prav v tem času pa je pripeljal motorist, ga zbil po cestišču, kjer je dobil poškodbe na glavi in zlom prstov na levi roki.

Vesel Alojz, delavec, si je 1. VII. poškodoval prst desne roke, ko je vlagal peč v kotel za kuhanje smole.

Stanek Franc, mehanik, je 7. VII. montiral zaganjač avtomobila. Pri tem mu je padel tujek v desno oko.

Dermastja Marjan, ključavničar, si je 7. VII. zaradi premočnega pritiska železa na brus. stroju obrusil sredinec leve roke.

Krušec Jože, ključavničarski vajenec, je 18. VII. padel, ko je ravnal cevi in si poškodoval roko.

CO MARIBOR

Hartman Boris, ključavničar, si je pri nakladanju sušilnega bobna 19. VI. udaril v desno koleno.

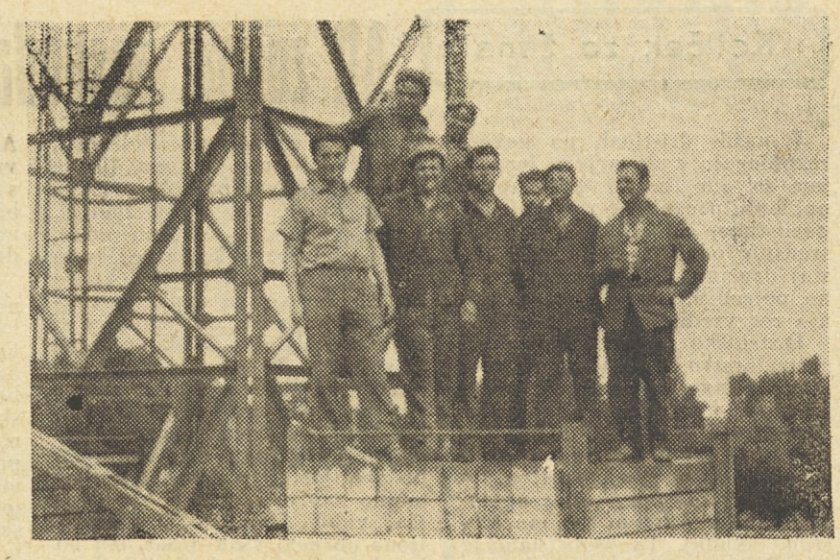

Tu je skupina monterjev, ki je stolp postavljala

Jože Čotar, Franc Solar in Anton Dimc na objektu Vajenske šole v Ljubljani

Gaberc Marjan, ključavničar, je 19. VI. sodeloval pri razkladanju U nosilcev. Pri zdrsnenju mu je železo padlo na desno nogo in ga poškodovalo.

OBRAT GRADB. POLIZDELKOV

Četak Zaim, delavec, je dovažal material k stroju za izdelavo betonskih cevi. Pri tem mu je 19. VI. padla glava stroja za izdelavo cevi na levo nogo in mu poškodovala prst (delovodja Štibilj Jože).

Vlaščević Milorad, strojnik, se je ponesrečil 24. VI. pri nakladanju strojnih elementov z žerjavom. Ker je žerjav prehitro dvignil, je ponesrečeni odskočil in se pri tem udaril na desno roko (delovodja Štibilj Jože).

Hajduku Tomu, betonerju, je 11. VII. pri premiku teleskopskega dvigala spodrgnila noga in prišla pod kolo avtomobila v trenutku, ko je speljal (delovodja Štibilj Jože).

Igrec Ivan, delavec, se je 11. VII. poškodoval pri dviganju 80 kg bet. plošč. Med dviganjem se je rob plošče odkrušil, nakar je zdrsnila plošča z držaja in mu pritisnila prste leve noge (delovodja Štibilj Jože).

Lepolavec Valentin, delavec, je bil 15. VII. zaposlen pri prekladanju bet. plošč z žerjavom. Žerjav ga je stisnil med plošči, pri čemer se je odrgnil po hrbtu (delovodja Štibilj Jože)

Radomir Branko, delavec, je 29. VI. nakladal modele nosilcev na plató vozička. Pri tem mu je stisnilo mezinec desne roke (delovodja Prezelj M.).

Bombek Edo, delavec, je bil na stavbišču »Lokotovorni kolodvor« zaposlen pri prednapenjanju vezi loka. Izbijal je zagozde, s katerimi so pritrjene žice kabla na napenjalke. Ko je izbijal zadnjo zagozdo, je nastal sunek zaradi zrušenja betona ob glavi konusa, ki je vrgel napenjalko v stran, da je udarila ponesrečenega v desno ramo. Vodja dela Osolnik Vlado.

Krakar Terezija, delavka, zaposlena v naselju Tomačevo, je hotela 5. VII. v smetiščni jami zravnati kup smeti. Ko je bila v jami, se ji je na enkrat stemnilo pred očmi, da je omahnila in z glavo udarila ob rob betonske smetiščne jame.

LESNI OBRAT ŠKOFJA LOKA

Hostnik Andrej, mizarski vajenec, je 26. VI. s sodelavcem pritrjeval na vrata ključavnico. Ko je udaril na nastavljeno kladivo, se je odrobilo in mu ranilo palec desne roke.

Papež Hermina, delavka, si je 22. VI. pri brušenju letvic ranila dva prsta leve roke.

Platiša Jože, tesar, je 19. VII. kontroliral podiranje barak. Pri odstranjevanju opaža mu je padla na nogo deska, v kateri je bil žebelj, in ga ranila.

CENTRALA LJUBLJANA

Zver Helena, delavka v central. skladišču, je 26. VI. žela travo med živo mejo. Žela je tako, da je prijela šop trave in odrezala s srpom. Pri tem ji je srp spodletel in urezala se je v kazalec leve roke.

Sedlar Jože, gradb. teh., se je poškodoval v avtobusu, ko se je 7. VII. zjutraj peljal na delo. Dobil je udarec na glavo in poškodbo prsnega koša. Do poškodbe je prišlo, ko je moral šofer avtobusa, da ni povozil kolesarja, hitro zavreti, kar je povzročilo močan sunek. Ker so za ponesrečencem stali še drugi potniki, ki so ob sunku pritisnili nanj in ga pritisnili ob prečni drog pri blagajni.

STEVILO NESREČ PO EDINICAH V JULIJU 1

Edinica	Št. zaposlenih	nesreče pri delu smrtne	težke	lažje	[illegible]	[illegible]
gradbeno vodstvo Ljubljana	793	—	1	3	—	4
gradbeno vodstvo Celje	534	—	—	6	—	6
gradbeno vodstvo Maribor	1074	—	4	10	2	16
gradbišče Zalog	394	—	—	7	1	9
gradbišče Jesenice	339	—	2	3	—	5
gradbišče Koper	230	—	1	1	—	2
gradbišče Kranj	198	—	1	2	—	3
gradbišče Ravne	256	—	—	—	2	2
Centralni obrati Ljubljana	381	—	2	4	2	8
Centralni obrati Maribor	173	—	—	2	—	2
OGP	257	—	—	8	—	8
Lesni obrat Škofja Loka	151	—	—	3	—	3
Projektivni biro	29	—	—	—	—	—
centrala	89	—	—	1	1	2
	4897	—	11	51	8	70

Kvaliteta v novih pogojih ekonomskih enot

Sloves proizvodnega podjetja je neposredno vezan na dobro kvaliteto njegovih proizvodov. Dobra ali nadpovprečna kvaliteta izdelka dopušča tudi višjo prodajno ceno, ker je večina kupcev pripravljena plačati boljšo kvaliteto, saj se zavedajo, da je višja cena kvalitetnejšega proizvoda le navidezno visoka. Zaradi večje trajnosti je kvaliteten izdelek, kljub višji nabavni ceni, cenejši za kupca.

Ista ugotovitev velja tudi za našo stroko — za gradbeno storitev, pa bodisi da obravnavamo objekt industrijske hale ali stanovanjske zgradbe. Tudi naši objekjekti predstavljajo večjo družbeno vrednost, če so izdelki kvalitetni tako v statično konstrukcijskem pogledu, kakor tudi glede zaključnih ali obrtniških del. Tudi za naše objekte velja pravilo, da morajo biti projektirani in izvedeni na ekonomski osnovi, čim cenejši, vendar njih cenenost ne sme škodovati dobri kvaliteti objekta.

To pravico morajo imeti pred očmi vse naše organizacijske enote pa tudi vsi člani naših ekonomskih enot. Vsak dan se srečujemo pri našem delu s problemom kvalitete. Kvaliteta naših betonov in opažev, kvalitetno vgrajevanje betona, ki daje estetsko lepe površine, ravne, brez površinskih negostih mest, brez robov na stiku opažnih desk, skratka brezhiben viden beton, to so problemi na naših objetih, s katerimi se največkrat srečujemo, ki dajo poleg dosežene marke (trdnost) betona, le-temu pravilno kakovostno vrednost. Seveda zahteva tak beton več vloženega trudi pri izbiri opaženega lesa, njegovi obdelavi, vezanju opežev in vgrajevanju betona.

Tu pa pridemo v konflikt z drugo težnjo po čim boljšem ekonomskem uspehu, po štednji z materialom in delovno silo. Ta konflikt pa je samo navidezen. Če upoštevamo resnično vrednost nekvalitetno obdelanega betona, je ta mnogo manjša in torej s površnim delom dosežen ekonomski uspeh nikakor ni upravičen. Če upoštevamo prigovore ob kolavdaciji, ko nam odbijajo odstotke zaradi slabše kvalitete, da ne govorim v škodi na slovesu podjetja kot solidnega izvajalca, ki se sicer ne da številično izraziti, ki pa je mnogokrat še večja, je neuspeh takega dela jasen. Ob slovesu nadpovrečne kvalitete pa smo že marsikje dosegli ugodnejše pogoje ob prevzemu del.

Navidezni uspeh pri štednji na materialu in delovni sili na račun kvalitete se tudi kaj hitro razblini, če zasledujemo objekt kot celoto. Malomarnost pri delu zahteva vselej več dela pri naslednji fazi. Tako n. pr. je nekvaliteten zid potrebno debeleje ometati, nekvalitetne omete pred slikanjem popravljati, slabe vidne betone krpati ali klesati, razpoke zaradi nepravilno položene armature sanirati, slabe izolacije obnavljati, slaba obrtniška dela popravljati itd. Vse to pa zahteva vselej več dela in materiala, kot če bi delo takoj solidno izvršili, vzbuja pa tudi nejevoljo in jezo pri investitorju in zaostruje odnose, kar nedvomno ne koristi nadaljnjemu delu, še manj pa dobremu slovesu edinice in podjetja.

Če smo se morali boriti v podjetju za kvaliteto izdelkov pred uvedbo ekonomskih enot s posameznimi akordnimi skupinami, je ta borba danes, ko prihaja v sistem ekonomskih enot, še nujnejša. Žal moramo ugotoviti tendenco po neupravičenih finančnih uspehov na račun kvalitete tudi pri nekaterih naših ekonomskih enotah. Interes podjetja, ki odgovarja kot pogodbeni izvajalec investitorju in skupnosti, zahteva, da take pojave čimprej preprečimo. Z ostrimi finančnimi sankcijami nad ekonomskimi edinicami s slabo kvaliteto bi morali onemogočiti zaslužke na račun kvalitete.

Vprašanje kvalitete ne sme biti samo stvar tehnične linije v podjetju, tudi delavski sveti in upravni odbori, pa tudi sindikalni organi bi morali posvetiti temu vprašanju največjo skrb. Našteti dokazi v podjetju kažejo, da se da tam, kjer so vsi ti faktorji trdno vztrajali na stališču, da kvaliteta ne sme pasti na račun dvomljivega finančnega uspeha, tudi v novi organizacijski obliki ekonomskih enot delati kvalitetno. Lahko bi dokazal, da take ekonomske enote niso pokazale zato nič slabši finančni uspeh.

Še eno dejstvo bi rad navedel. Slaba kvaliteta proizvodov ne slabi samo našega ugleda in naših odnosov do investitorja, temveč je tudi vzrok za nepotrebne zaostritve odnosov med posameznimi edinicami v podjetju. Omenil bi še malce paradoksno dejstvo, da se dostikrat zgodi, ko se določena edinica pritožuje čez kakovost dela druge edinice, o njej sami pa bi lahko mirno trdili, da tudi sama ne spoštuje kvalitet. Rigorozen odnos do kvalitete torej ni toliko zaradi kvalitete, temveč zaradi dinarja na račun drugega. Danes jaz tebi, jutri ti meni, je odgovor na tako stališče, ki pa verjetno ne bo vodilo do izboljšanja niti v odnosih med edinicami niti v kvaliteti.

Mislim, da je že iz navedenih nekaj primerov razvidno, da moramo kvaliteti posvetiti v novih ekonomskih razmerah v podjetju vso skrb, vplivati ob vsaki priložnosti na vse člane naših edinic, da spoznajo nujnost delati kvalitetno; za tiste pa, ki jim nobeno prepričanje ne bi moglo do živega, pa najti tako obliko avtomatičnih sankcij za nekvalitetno delo, da bodo oni spoznali, da je uspeh naših ekonomskih edinic, podjetja, pa tudi njih samih mogoč samo ob čimbolj kvalitetnem delu.

Ing. Alfred Peteln

Kotiček za žene

Ali znamo gospodariti z denarjem?

V naših družinah po navadi razpolagajo z denarjem žene. S tem so jim možje pravzaprav poklonili precejšnje zaupanje, če pomislimo, da je od finančnih sredstev odvisen ekonomski obstoj družine. Zato se morajo žene potruditi, da so tega zaupanja res vredne.

Družinsko gospodinjstvo je gospodarstvo v malem. Vsako gospodarstvo pa razporejo svoja sredstva v mejah svojih zmogljivosti po v naprej določenem načrtu. Enako moramo ravnati v družinskem gospodinjstvu.

Najprej moramo točno ugotoviti, koliko denarja dobimo mesečno skupaj. Ta vsota nam je izhodišče za naše potrebe in končno tudi pokazatelj našega standarda.

Nato začnemo sestavljati družinski proračun, ki je kratkoročen — za vsak mesec posebej, in dolgoročen — za pol leta. V roke vzamemo list papirja, še bolje zvezek in napišemo vse tiste potrebe, ki bodo nastopile v prihodnjih šestih mesecih. Sedaj, ko se približuje jesen, bomo planirali sredstva za: šolske potrebščine, zimsko obleko in obutev, ozimnico in podobno. Približno moramo tudi ugotoviti, koliko bo vsak posamezen predmet stal. Celotno vsoto bomo nato razdelili s šest in tako dobili znesek, ki ga moramo mesečno predvideti za te večje nakupe. Če bomo pa zmogli to vsoto poravnati v krajšem času, je za naš proračun to še toliko bolje.

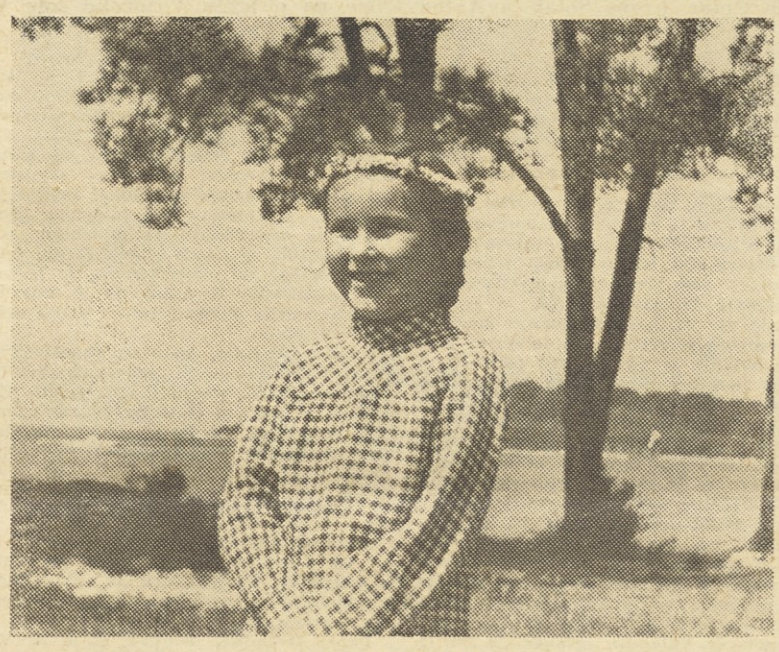

Naša zlata Elica

Nato preidemo k sestavi mesečnega plana. Najprej si izpišemo vse redne družinske izdatke: stanovanje, špecerija, elektrika, voda, radio, časopisi, prevoz itd. Dobljeni vsoti prištejemo tisti del zneska, ki smo ga predvideli za uporabo večjih nakupov v našem šestmesečnem planu. Ta vsota je neobhodno potrebna za življenje družine in mora biti nedotakljiva za druge potrebe.

Če to odštejemo od celotnih mesečnih prejemkov, dobimo vsoto, o tem, kako bomo porabili ta denar, pa naj odločijo vsi družinski člani, tudi otroci. S tem se seznanijo s finačnimi zmožnostmi družine, obenem se pa tudi žena zavaruje pred morebitnim očitkom, da ne zna gospodariti z denarjem. Vsa družina naj ve, kolikšni so mesečni prejemki in kako se ta denar porabi. Bodite prepričani, da bodo vsi bolj pazili na denar in da bo pri posameznih družinskih članih vedno manj nepotrebnih izdatkov.

Predvsem se mi zdi važno, da sodelujejo pri sestavljanju družinskega proračuna tudi otroci. Vsi dobro vemo, da so prav otroci najbolj zahtevni in da njihove želje dostikrat prekoračijo naše zmogljivosti. Otrokom je težko dopovedati, da na primer za njegovo kolo ni denarja, ko pa pri roditeljih vidi, da denar imata. Zato naj ve, kakšni so mesečni prejemki družine, ve naj tudi, kako se ta denar porabi. S tem po eni strani seznanimo otroka z vrednostjo denarja, po drugi strani ga pa učimo pametnega razpolaganja z njim.

Prav je, da ima že prvošolček tudi nek reden mesečni dohodek. To mu dasta starša za opravljanje nekega dela, na primer: brisanje posode, čiščenje čevljev, zalivanje rožic, pospravljanje postelj. To vsoto si je torej zaslužil in naj jo dobi le tisti mesec, ko je svojo dolžnost kolikor toliko dobro izvršil. Seveda ga ne smemo preobremeniti s kopico takšnih dolžnosti, ampak izberemo le eno, ki je njegovi starosti najbolj primerna in vemo, da jo bo zmogel. Vsota, ki mu je mesečno damo, naj ne bo prevelika in naj raste z otrokovimi leti. Prvošolčku je že 100 din veliko denarja, gimnazijcu je pa 500 din malo, če si iz tega nabavlja šolske potrebščine sam. Ni pametno, da vodimo sedaj kontrolo nad vsakim dinarjem, ki ga otrok porabi. Navaditi se mora samostojnosti pri upravljanju z denarjem. Če bo svoj delež v začetku nespametno zapravil in če bo v družini videl, kako starša premišljeno obrneta vsak dinar, mu bo kmalu žal nepotrebnih izdatkov. Starša ga lahko le mirno opozorita, da z zapravljanjem škoduje le sam sebi, ker mu potem zmanjka denarja za pametnejše in koristnejše nakupe.

Spregovoriti moramo še o vsoti, ki ostane družini, ko je odštela za obstoj družine nujno potrebni denar. Predvideti moramo nekaj tisočakov za morebitne nepričakovane izdatke: okvara kolesa, ki ga za vožnjo v službo nujno rabimo, okvare v stanovanju, popravila čevljev, morebitna nesreča, bolezen in podobno. To je naša zlata rezerva in jo porabimo le takrat, ko nimamo več drugega denarja.

Če so družinski dohodki zelo nizki in se družina bori s finančnimi težavami, je razumljivo, da »zlate rezerve« ne more ustvarjati. Takšna družina bo ob zastavljanju svojega proračuna morebiti ugotovila, da so izdatki večji kot dohodki. Če je tako, naj se zberejo vsi družinski člani in razpravljajo o tem, kdo od njih bo imel čas in bil sposoben prispevati k lažjemu življenju družine. Morda bi odraščajoči otroci lahko prispevali svoj delež. Zaposlili se bodo kot razvažalci mleka, raznašalci časopisov in podobno. Morda bo pa oče našel v prostem času zaposlitev za nekaj ur, ki mu bo vrgla nekaj tisočakov. Ali bo pa mati, ki ni v službi, vzela v čuvanje tujega otroka in s tem nekaj zaslužila. Kako si bo družina to uredila, je odvisno od iznajdljivosti in pridnosti družinskih članov.

V družinah, kjer ta problem ne obstoja, bodo pa skupno določili, kako bodo porabili denar. Od njih samih je odvisno, ali bodo predvideli več za izlete, ali bodo raje obiskali več gledaliških in kino predstav, obiskali nogometne tekme, nek luksusni predmet in podobno. Opozoriti moram le na nekaj: dela te vsote naj bodo deležni vsi družinski člani. Ni prav, da porabimo ta denar vedno le za nekatere. Ostali se potem čutijo izrinjene in tudi ne bodo z veseljem sodelovali pri družinskem proračunu. Delež, ki odpade na posameznika, naj bo v skladu z njegovimi potrebami, z njegovo starostjo in končno tudi z uresničljivimi željami.

Navadimo se na tak način gospodariti z denarjem. Če bomo redno mesečno sestavljali naš družinski plan in če si bomo zapisovali izdatke in dohodke, nam bo naš finančni položaj popolnoma jasen in bomo res vsak dinar koristno porabili.

Ela Zupančičeva

Ko boš preveč debela

Če hočete, da boste postale zopet vitke, potem boste morale začeti z dieto ali pa boste vsak dan bolj debele, bolj neredno in manj privlačne.

Seveda pa ne smete misliti, da je prav in zdravju neškodljivo, če uživate razne preparate ali pa če celo stradate in torej hočete shujšati kar čez dan. Taka prisiljena shujševalna kura vam bo le škodovala in nič čudnega ne bo, če boste tako oslabele, da se boste enostavno sesedle.

Kar dobite na teži v nekaj mesecih ali celo letih, to seveda ne morete izgubiti kar v nekaj dneh! Če boste resno začele izvajati shujševalno kuro z določeno — trajno — dieto, če boste spremenile svoj jedilnik in tudi svoje navade, potem se boste zares lahko veselile uspeha. Nekako normalno je, če ob pravilni dieti shujšate tedensko za 100 do 150 gramov.

Dobro je, če si prva dva tedna izdelate malo bolj ostro dieto, nato pa jo nekoliko omilite in trajno in vestno izpolnjujete.

Kot rečeno, pa seveda ni važna samo dieta, ampak mora taka žena dnevno izvajati še ustrezne vaje, veliko hoditi na svežem zraku itd.

Predvsem pa si zapomnite: Nujno je potrebno, da dnevno oddate več kalorij, kot ste jih s hrano dobile vase.

T. K. št. 25

Utrinki z Gospodarskega razstavišča v Ljubljani

Skupina 8 helikopterjev MI-4 je v koloni preletela gradbišče. Oči delavcev so se uprle proti nebu. Toda le za trenutek. Časa ni na razpolago, kajti delo na razstavišču je v polnem teku. Dan in noč brne vibratorji. Delavci in drugi strokovnjaki celjskega gradbenega vodstva delajo s pospešenim tem-

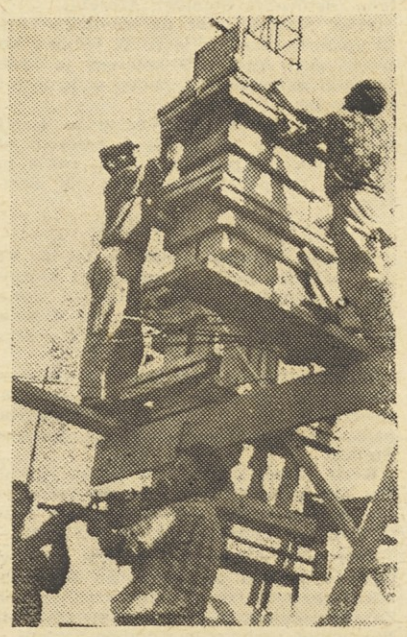

Pri opaženju izkoristimo vsak košček lesa, sta dejala tovariša Štefan Zvonarek in Josip Šimek

pom. Objekt mora biti gotov do roka.

Visoko na odru se mi nasmejejo tesarji Škrabelj, Blažinčič, Miklošič in Fujs. »Primanjkuje nam železnih odrov, tako si pač pomagamo, kot vemo in znamo.« In že so nadaljevali z delom.

»Ko vsaj ne bi deževalo,« zaskrbljeno reče delovodja tov. Petrovič in se ozira kvišku. Redki sončni žarki silijo skozi temne oblake na gradbišče. Škoda je vsake minute, ki jo prekine dež.

In železokrivci hitijo na vse pretege. Brigadir Pavel Polger že 48 ur ni spal. Čas je kratek. Vsak dan skrivijo 18 ton železa. Vsi na gradbišču se ženejo, prevažajo, razbijajo, opažujejo itd. Tako delajo noč in dan.

Nadzorni inženir Vinko Breznik je z delom in kvaliteto dela nadvse zadovoljen. Pravi, da so vsi zelo pridni. Skrbi ga le, če bo delo pravočasno gotovo.

Sektorski vodja Leo Dobnik je sedel v pisarni. Ves zaskrbljen je nekaj risal po kupu načrtov in za razgovor ni bilo časa. Hiteti je treba, hiteti. In že se je sklonil.

Kaj pravzaprav gradite? Veliko razstavno halo in predstavniško paviljačo, ki bosta imela skupno 28.587 kvadratnih metrov kvadrature. Med drugim je dejal, da je analiza dosedanjega poslovanja sejmov v Ljubljani pokazala potrebo po razširitvi dosedanjih prostorov, zlasti pa prostorov za predstavništva posameznih podjetij, ki nimajo sedeža v Ljubljani. V jeseni bo namreč v Ljubljani sejem gradbeništva in do tega časa mora biti vse gotovo. Zato tudi tako hitimo. Skupno bomo vgradili 2.500 m³ betona, položili 170 ton betonskega železa. Izkopali smo preko 10.000 m³ izkopa.

Nadzorni inženir tov. Vinko Breznik in delovodja tov. Petrovič v razgovoru o problematiki na Gospodarskem razstavišču

Zavedamo se velike odgovornosti in pomena našega dela in to je tudi porok, da bomo kljub raznim problemom gradnjo pravočasno zaključili.

L.

Tov. Franc Škrabelj s skupino pri postavljanju odrov na Gospodarskem razstavišču

Marjan in Vera

Ob obali je bilo živo. Popoldanska vročina je zvabila na plažo vse, kar leze in gre. Otroci so prenašali vedrice vode in jo zlivali na gradove iz mivke. Iz rahlo valovitega morja so se dvigale pisane cevi potapljaških mask in zginjale v vodi, dekleta so na plitvini metala žogo, kopalci in kopalke so dremali v zasilnih sencah iz brisač ali se namakali v vodi, ki je bila letos začuda topla.

Marjan je skočil v vodo in nekajkrat zaplaval. Zlezel je iz vode, si otrl kožo, potlej se je predal sanjarjenju. Bilo je prav na tej plaži. Prav tak čas. Bila je svetlolasa, sloka in živih oči. Težko bi se spomnil, kako sta se našla. Drugi, tretji dan sta na večer že hodila ob obali in štela luči ribiških ladij.

Bila je sloka, svetlolasa in živih oči. Te oči. Te oči! Potlej pogovori. Prijazni, šaljivi, vroči pogovori, ki jih zmore samo mlado srce. Dodobra sta se seznanila. Več ur sta se v čolnu gugala od obale do bližnjega otočka, posedala na skalah, ki so štrlele na odprto morje in kajkrat nista našla besed. Pa kaj, stisk roke, rama ob rami, pogled — več tako ni potrebno.

Dopust na morju je na mah minil. Bila je sloka, svetlolasa in tako živih oči. Skupaj sta se odpeljala domov. Od tega je že več let.

Stara, tolikokrat napisana zgodba: vzela sta se. S težavo sta našla stanovanje, potem sta gradila. Tega še nista imela in tega je še manjkalo. In se je pokazalo, da bosta potrebovala še to in še tisto. Složno sta si zgradila — kot pravijo — gnezdece.

Pa so minila leta. Marjan se je trpko nasmehnil. Kdo je kriv? Kdo je kriv, da odhajata narazen? Danes, po vseh letih skupnega dela in truda...

Včasih, tako na samem, si je priznal, da je bil včasih hudo nepopustljiv, trmast. Morda mu je vse premalo priznala — kaj? Ja, od vsega začetka je urejala dom, dobro ga je urejala, noči so minile v bedenju. Ja, prizadevala si je. Pa on? Tudi.

Mar ni mislil v prvi vrsti na dom, na »gnezdece«?

Marjan si je otrl potno čelo. Sonce je zahajalo. Še opazil ni, da je večina kopalcev odhajala v domove. Na večerjo. Na porcijo rib v periferno gostilnico, na ples ob spremljavi sezonskega orkestra.

Tudi z Vero sta tisti dopust preplesala preneki večer. V zakonu pa nista pogosto hodila na zabave. Vse manj jo je vodil »na lepše«. Zakaj? In venda jo je takrat stiskal k sebi kot zaklad, ki ga je otel morju. Saj je bila sloka, svetlolasa in tako živih oči... Zdramil se je. Sam je sedel na plaži, mračilo se je in kurja polt ga je oblivala. Zdaj bi kar rad, ko bi bila pri njem. E, Vera!

Oblekel je srajco, nataknil sandale. Skrbna je njegova žena. Morda preveč in tega on niti ne zasluži. Saj končno... Zresnil se je. Pa tudi on se je spremenil. Pač, spremenila sta se oba.

Ko je šel po bregu, so bili valčki zlati in zadnja svetloba dneva ni bila kos lučem, ki so se prižigale.

V hotelskem hodniku je Marjan obstal. Na koncu hodnika je stala. Ni si bil popolnoma na jasnem, kaj naj stori. Bila je lepa.

Počasi je stopal po hodniku. Gledala ga je s široko odprtimi očmi. Potlej se je naslonila na okno, ki je na kraju hodnika gledalo na morje.

Stopal je k njej. Počasi. Za hip je obstal. Njegovo telo je zanihalo kot v negotovosti, potem se je spet napotil dalje. Hodnik je bil dolg. Zdelo se je, da ga čaka. Potisnila je roke na hrbet. Bila je sloka. Da. Svetlolasa? Da. Samo oči je imela velike, pa otožne. Zdelo se je, da drhti. Od večernega hladu?

Vendar je bilo konec hodnika. Marjan je stal pred njo. Popravil si je lase in pogledal mimo nje na morje. Veriga ribiških ladij je polzela čez zaliv in morje luči je utripalo v topel večer.

Pogledal jo je. Stopil je tesno k njej in s prsti pogladil lice. Njej otožni pogled je bil poln pričakovanja in strahu.

Zamižala je, ko jo je poljubil. Potem jo je pritisnil k sebi. Še in še.

»Zakaj si prišla?« jo je vprašal.

Nekaj časa je z očmi iskala odgovora. Pomagal ji je:

»Da bi tu pričela — znova?«

Samo veke je za tren priprla in vedel je. Toda njene oči so se še bolj odprle. Čakale so odgovora, pristanka, ali pa...

Prišla je za njim, tu sta začela prvič, tu bi — morda bi pa zares lahko na tej jadranski obali pretehtala vsak svoj lastni jaz in se pogovorila. Toda kaj? Kaj naj se pogovorita?

Pogledal jo je od strani. Bila je sloka, svetlih las. Vzel je njeno roko v svojo in ji rekel:

»Rad bi, ko bi bile tvoje oči spet tako žive, veš, tako žive.«

Objel jo je in med poljubi opazil, kako so se v njenih očeh prižgale zvezde...